ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXVI
Број 687
Субота
27. фебруар 1965.

40 ДИНАРА 1952

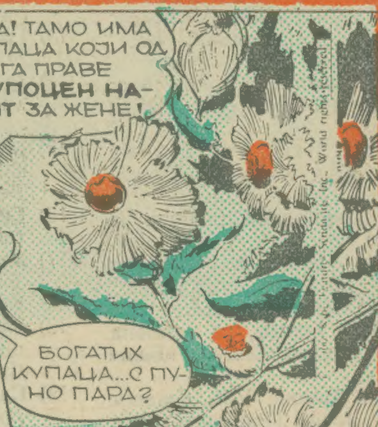
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Резултати конкурса

687

У овом броју:

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА ЗА НАЈБОЉИ ДЕЧЈИ ЦРТЕЖ

Уредништво „Политикиног забавника" расписало је 2. јануара 1965. године конкурс за најбољи дечји цртеж ученика основних школа.

На конкурс је до одређеног рока, 1. II 1965. године, приспело 6.542 рада.

Жири су сачињавали: др Љубомир Кренета, директор Института за педагошка истраживања СР Србије, Дојчило Митровић, директор Завода за издавање уџбеника СР Србије, Нада Дорошки, сликар и Угљеша Богуновић, архитекта; представник редакције Богдан Ђ. Поповић, уредник.

Жири је одржао састанке 8, 11, 15. и 16. фебруара 1965. године на којима је прегледао приспеле радове ученика и да предложи Уредништву „Политикиног забавника" да повећа број награда и њихов укупан износ.

Награде су добили следећи радови:

ПРВУ НАГРАДУ у износу од 20.000. — динара: добио је:

Ратко Филиповић, ученик VII₂ основне школе „Јован Јовановић Змај" из Сремске Митровице.

ДВЕ ДРУГЕ НАГРАДЕ од по 15.000 динара добили су:

1) **Сенка Јелић,** (није назначена адреса).

2) **Славица Јовановић,** ученица IV₁ основне школе „Иван Горан Ковачић" из Београда.

ТРИ ТРЕЋЕ НАГРАДЕ од по 10.000 динара добили су:

1) **Оливера Живковић,** VII₂ основне школе „Бранислав Нушић" Београд.

2) **Сенка Љубојевић,** ученица основне шокле „Филип Мацура" Бања Лука.

3) **Катица Павелка,** IV₂ основне школе „Бранислав Нушић" Београд.

Жири је такође доделио 27 четвртих награда од по 5.000, док је од осталих приспелих радова редакција на предлог жирија наградила још 30 радова — сваки рад по 3.000 динара.

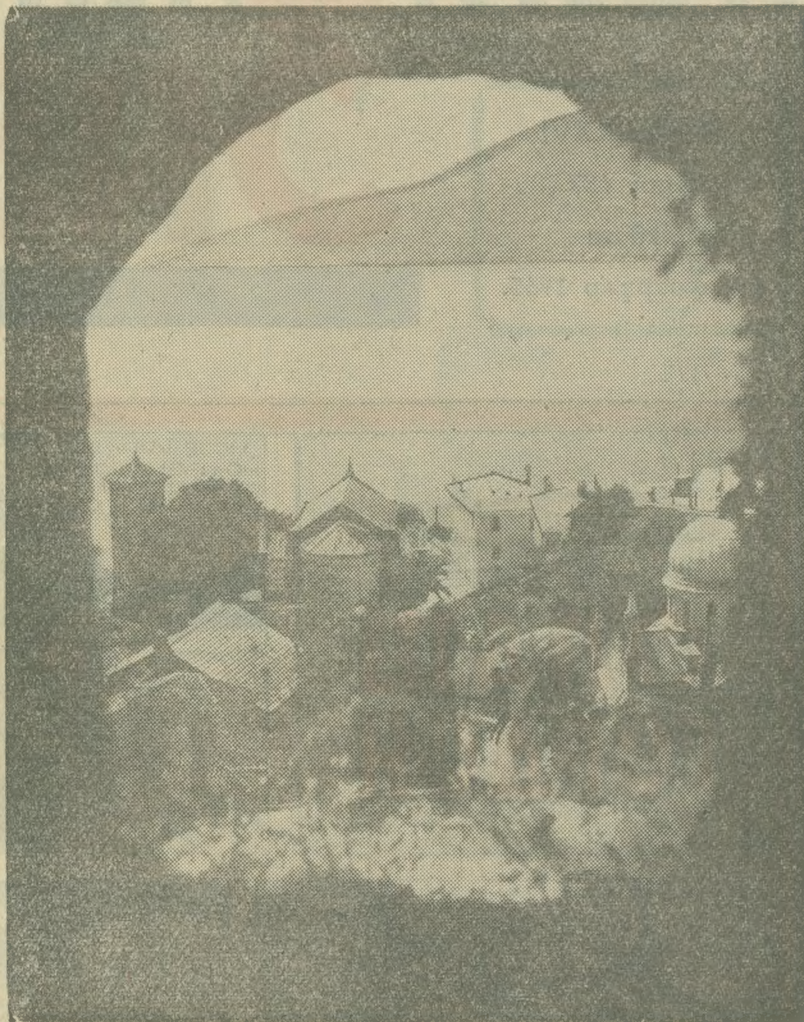
27 НАГРАДА од по 5.000 динара добили су радови следећих ученика:

1) **Терко Есма,** VII₁ основне школе „Владимир Перић-Валтер" Сарајево.
2) **Јела Коцић** (непотпуна адреса)
3) **Слободанка Марковић,** основна школа „Бранислав Нушић" Београд.
4) **Михајло Огњановић,** V₆ основна школа „Бранислав Нушић Београд.
5) **Анкица Антонин,** VIII₁ основне школе „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
6) **Евица Струхар,** II разред основне школе „Владимир Назор" Сремска Митровица.
7) **Цејца Узуновић,** VII₆ основне школе „Владимир Перић Валтер" Сарајево.
8) **Звонко Марковиновић,** VI основне школе „21. октобар" Сомбор.
9) **Кристина Петреска,** VIII основне школе „Маршал Тито", село Лабуниште, општина Охридска.
10) **Зоран Малетић,** IV₃ основне школе „Др Јован Цвијић" Смедерево.
11) **Илија Вујновић,** IV₃ основне школе „Бранислав Нушић" Београд.
12) **Добрила Симоновић,** V₂ основне школе „Бранислав Нушић" Београд.
13) **Абедин Долнич,** основна школа „Филип Мацура" Бања Лука.
14) **Драгиша Закић,** V₂ основне школе „Вук Караџић" Пожаревац.
15) **Чамил Демировић** (непотпуна адреса).
16) **Славица Ивковић,** основна школа „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
17) **Хамзалија Брхић,** Vц основна школа „Филип Мацура" Бања Лука.
18) **Мирјана Ђорић,** VIII₁ основне школе „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
19) **Владимир Остић,** VII основне школе „Радоје Домановић" Београд.
20) **Един Сикирић,** Va основне школе „Филип Мацура" Бања Лука.
21) **Бранко Орловић,** VII₂ основна школа „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
22) **Драгослава Валожић,** Дом пионира Београд, Кнез Михајлова улица.
23) **Мира Веселиновић,** основна школа „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
24) **Атанас Ритески,** VII₁ основна школа „Рампо Левката" Прилеп.
25) **Светлана Копчић,** II основна школа „Владимир Назор" — Сремска Митровица.
26) **Ружица Барањи,** основна школа „Владимир Назор" Сремска Митровица.
27) **Гордана Корица,** VI₂ основне школе „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.

30 НАГРАДА од по 3.000 динара добили су радови следећих ученика.

1) **Радојица Радовановић,** III₆ основне школе „Бранислав Нушић" Београд.
2) **Љубинка Павловић,** ученица VIII разреда Друге основне школе — Пљевља.
3) **Нада Нинковић** VII разред основне школе „Јован Јовановић Змај" Срем. Митровица.
4) **Марјан Матић,** (непотпуна адреса).
5) **Петар Савић,** ученик VI₂ основне школе „Иван Гундулић" Нови Сад.
6) **Бранимир Станић,** основ. школа „Иван Горан Ковачић" — Београд.
7) **Љиљана Сакић,** IV₂ Звечка (непотпуна адреса).
8) **Нада Река,** VII₁ основна школа „Владимир Перић Валтер" Сарајево.
9) **Нада Биуковић,** VII₂ основне школе „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
10) **Драгослав Радуловић,** (непотпуна адреса).
11) **Лидија Мартиновић,** VII₂ основне школе „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
12) **Ружица Васић,** основна школа „Вук Караџић" Пожаревац.
13) **Градимир Стакић,** Рума (непотпуна адреса).
14) **Јасна Бришки,** основна школа „Владимир Назор" Сремска Митровица.
15) **Милена Арсовић,** III₁ основна школа „Бранислав Нушић" Београд.
16) **Снежана Павловић,** Раковица (непотпуна адреса).
17) **Миљана Ковачевић,** ученица школе „25. мај" Нови Београд.
18) **Златка Јелер,** VII₂ основне школе „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
19) **Слободанка Беба-Жугић** (непотпуна адреса).
20) **Оливера Лукић,** основна школа „Перо Поповић Ага" Београд.
21) **Олгица Калаба,** Сремска Митровица (непотпуна адреса)
22) **Мирјана Балабан,** VI₂ основна школа „Бранислав Нушић" — Београд.
23) **Мирко Крњаја,** основна школа „Бранислав Нушић" Београд.
24) **Душан Јовановић,** VIII₁ основна школа „Иван Горан Ковачић" Београд.
25) **Светлана Стефановић,** V₅ основна школа „Бранислав Нушић" Београд.
26) **Милана Илић,** основна школа „Јован Поповић" Београд.
27) **Миленко Стојшић,** VIII₂ основна школа „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
28) **Јосип Хаџић,** V разред основне школе „Јован Јовановић Змај" Сремска Митровица.
29) **Јасмина Чафљеш,** Дом пионира Београд, Кнез Михајлова.
30) **Светлана Печенчић,** Дом пионира Београд, Кнез Михајлова.

Из албума фото-репортера

ХЕРЦЕГ-НОВИ: БИСЕР БОКЕ КОТОРСКЕ

Обавештење учесницима наградног конкурса

Сви учесници из Београда који су добили награде треба да донесу потврду из школе којој припадају, да наведу у ком су разреду, пуну адресу, какав су цртеж послали уредништву као и да се лично јаве ради подизања награде Уредништву „Политикиног забавника", Београд, Цетињска број 1.

Учесници конкурса који нису из Београда треба да пошаљу исту такву потврду из школе са потпуном адресом да би им се награда могла послати поштом. Адресу послати на: Уредништво „Политикиног забавника" Београд, Цетињска бр. 1.

„МОЈЕ ДРУГЕ", РАД ЕВИЦЕ СТРУХАР УЧЕНИЦЕ II. РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „ВЛАДИМИР НАЗОР" ИЗ СРЕМСКЕ МИТРОВИЦЕ. ЈЕДНА ОД ЧЕТВРТИХ НАГРАДА (5.000 ДИНАРА)

РАСТИЊЕ — ВИНОВНИК ГРОМА

Како претпостављају научници Вашингтонског универзитета, настајање муње често изазивају биљке које непрекидно излучују у атмосферу летеће органске

материје — терпене. При одређеним условима терпени се распадају и постају наелектрисани образујући између облака и земље електропроводне зоне којима се муње и крећу.

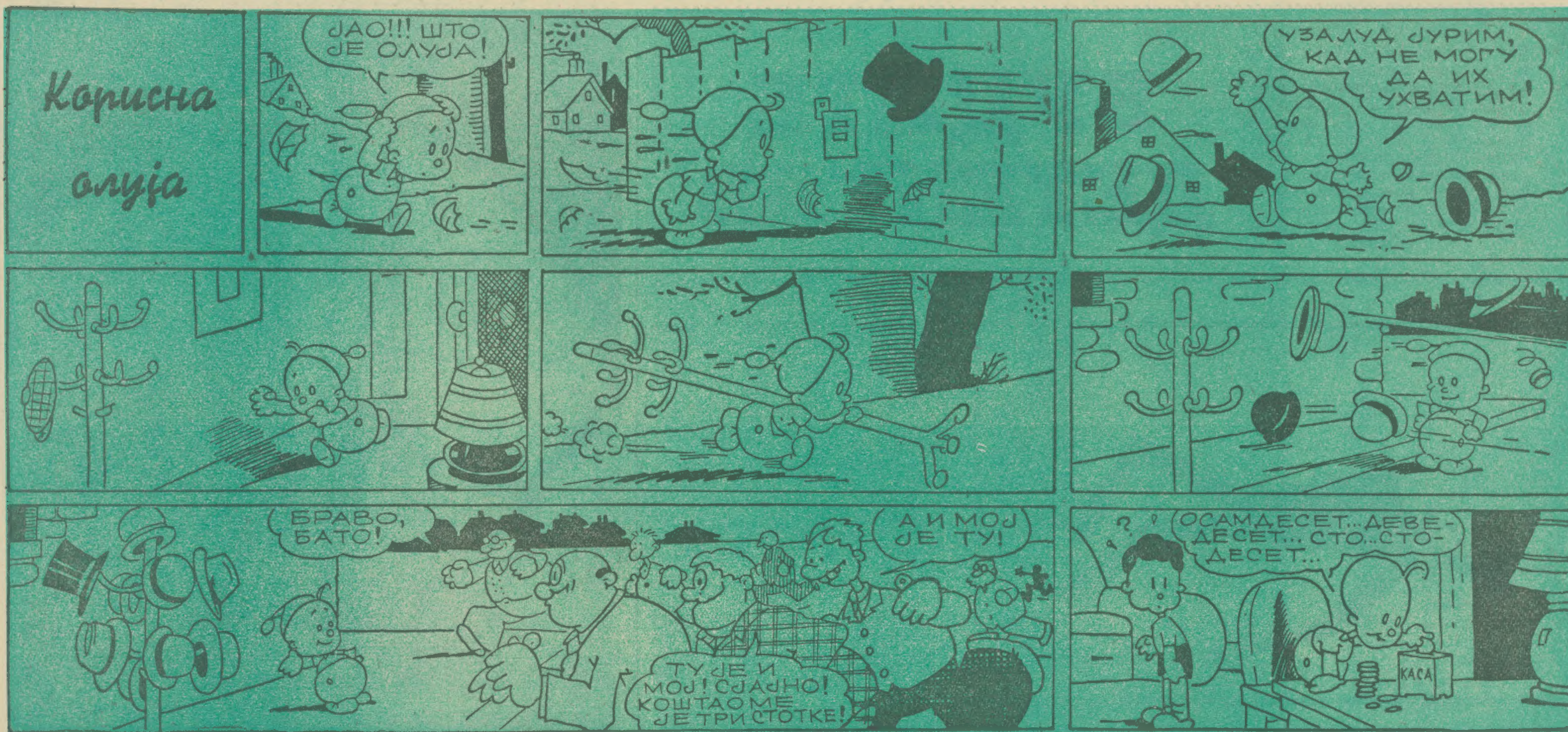
Терпени који се налазе у ваздуху имају повећану способност хлађења. Чак и у топлим областима, где је влажност недовољна за образовање магле, једино терпени могу да изазову маглу која „виси" над сувом земљом.

СУНЦЕ ПРОЧИШЋАВА ВОДУ

Лабораторија за опресњавање морске воде Калифорнијског универзитета

поставила је на атолу Рејн џироу у архипелагу Туамоту, као и на острву Вити Леву из групе Фиџи острва, нове уређаје за претварање морске воде у слатку. Уређаји су израђени од лаких пластмаса и бетона, а такође и од метала и стакла. Цена им се креће између 25 и 83 хиљаде динара.

Најјачи човек на свету

ИСТОРИЈА познаје доста људи натприродне висине. Неки су били високи и преко три метра. Међутим, сви ти дивови растом нису имали и дивовску снагу. Разлог томе је што са висином не расте увек сразмерно и снага мишића.

Цар Клаудије довео је у Рим са једног свог ратног похода Арабљанина кога су звали Барага. Стари записи кажу да је био висок 2,7 метра. Прича се и то да га је највише веселило да учествује у приредбама где је могао да демонстрира своју огромну снагу.

Слави Ирац О'Брајен био је напротив веома слаб иако је био висок 2,5 метра. Није имао довољно снаге за свакодневни посао, који иначе обични људи са лакоћом обављају.

Међутим, Ангус Аскил био је висок свега 2,35 метра, али је располагао дивовском снагом. Родио се у Шкотској у породици са тринаесторо деце. Одселили су се у Америку и настанили у Новој Шкотској. Ту је већ као дечак помагао оцу у тешком послу на пилани. У шеснаестој години био је висок 1,90 метар, а у седамнаестој је достигао висину од 2 метра. У деветнаестој години је достигао коначну висину од 2,35 метра.

Без много тешкоће могао је заменити коња и вући натоварена кола. Био је веома умерен у пићу, али је ипак једном у једној гостиони дигао буре од 650 литара и пио из отвора на њему.

Њујоршки лекари прегледали су га 1845. године и саопштили да обим његових груди износи 180 см и да је тежак 185 килограма.

Ангус је био мирољубив млад див који није никада никога изазвао, али је умео да се брани. Једном га је изазвао један професионални рвач називајући га кукавицом. Ангусови другови и присталице скупљали су цент по цент да би скупили довољну суму за опкладу.

Када су се борци попели на ринг, који се налазио у једној старој пушници, маса је урлала као побеснела. На дати знак борци су пошли један према другоме и ухватили се рукама. Већ у следећем тренутку Ангусов противник је језиво крикнуо и пао на колена. Двобој је био одлучен. Ангус је једноставно тако „лако" стиснуо противника да му је здробио руку.

О овом доброћудном диву који је као од шале дизао тешке коње и пребацивао их преко ограде, чуо је и власник највећег циркуса на свету П. Т. Барнум. Он је са Ангусом склопио уговор на пет година. Наступао је са Томом Палчићем, кепецом високим свега 45 сантиметара, који би на крају тачке одиграо поскочну полку на длану свог џиновског партнера.

Његова несрећа била је у томе да се није могао одупрети ниједној опклади када се радило о његовој снази. У Њујорку је за опкладу од једног долара ушао до колена у блато у коме су се заглавили коњи упрегнути у натоварена кола. Најпре је испрегао коње и изнео их на суво, а затим је на велико задовољство присутних посматрача извукао и сама кола.

Једна опклада га је скоро коштала живота. За 1000 долара требало је да подигне сидро тешко 1.000 килограма. Мада је Ангус подизао до тада и теже предмете, сидро је било веома неподесно за дизање због свог облика. Полако и пажљиво је дизао велико сидро изнад главе. Вене су му се напеле и личиле су на конопце, а образи су му постали тамноцрвени.

Добио је опкладу, али је цена била превисока. Док је спуштао сидро, једним његовим краком погодио је своје раме и тада изгубио равнотежу. Благовремено је одскочио, али је та повреда учинила своје. Ангусова каријера била је завршена.

Са новцем који је уштедео отпутовао је кући у Нову Шкотоку где је умро 1863. године.

До сада се још није родио човек који би био јачи од Ангуса Аскила.

Брига за смучаре

Многобројне несреће које су прошле године задесиле смучаре створиле су потребу да се смучарске стазе на неки начин учине безопаснијим. Због тога су у разним зимским спортским центрима у Француској донели наредбу да се дуж смучарских стаза поставе натписи различитих боја, већ према опасности стазе. Зелена боја значи спуштање веома лако, плава да је лако, црвена да је стаза средње тешког степена, а црна да је спуштање веома тешко и опасно. Ове боје важиће од идуће године за свих пет алпских држава: Немачку, Аустрију, Француску, Италију и Швајцарску. На тај начин смучари ће бити благовремено упозорени на опасност која их чека.

АБЕБЕ БИКИЛА ВЕЖБА СВАКОГ ДАНА ПО ПОЛА ЧАСА И ЧЕТВРТКОМ ДВА ЧАСА.

КОТУРАЉКЕ

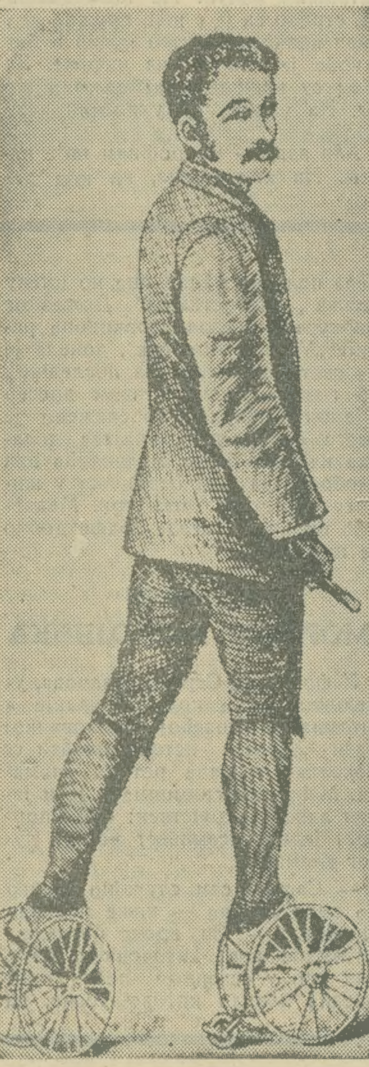
ИАКО су клизаљке пронађене пре много времена, њима сличне котураљке угледале су свет тек крајем прошлог века. Само оне су биле спорт доступан углавном одраслима, док се омладина за њега слабо интересовала. То не значи да се и понеки омладинац није могао видети како између маме и тате вози своје котураљке по специјално направљеним пистама од дрвета. У Паризу се у то време упражњавао овај спорт у Луна парку, у Порт Мајо, данас претвореном у паркиралиште аутомобила. У њему су се налазиле писте различитог нивоа, а могли су се видети и разни типови котураљки.

Данас се овим спортом бави на чистом ваздуху, најчешће на плочницима улица, омладина и то од 8 до 15, 16 година.

Усавршавањем овог спорта усавршавале су се и саме котураљке, које су најпре имале свака по четири точка, онда три, да би се опет повратиле на четири, као данашње.

← КОТУРАЉКЕ АУТОМОБИЛ ЈЕ ПРОНАШАО 1906. ГОДИНЕ ЈЕДАН ФРАНЦУСКИ ИНЖЕЊЕР. МОНТИРАНЕ НА ТОЧКОВИМА ОД ГУМА СВАКА КОТУРАЉКА ЈЕ ИМАЛА ПОЗАДИ МИНИЈАТУРНИ АУТОМОБИЛСКИ МОТОР КОЈИ ЈЕ МОГАО ДА РАЗВИЈА БРЗИНУ ОД 55 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС, ТРОШЕЋИ ТОМ ПРИЛИКОМ 1 ЛИТАР ГОРИВА НА 60 КИЛОМЕТАРА.

→ ОВАЈ СМЕШНИ ПРЕДАК ДАНАШЊИХ КОТУРАЉКИ ИМАО ЈЕ ТРИ ТОЧКА И БИО ЈЕ ЈАКО СЛИЧАН ТРИЦИКЛУ ИЗ ТОГ ПЕРИОДА.

Маратонац АБЕБЕ БИКИЛА

Абебе Бикила постао је национални херој Етиопије откад је по други пут однео победу у маратону на олимпијади у Јапану

ПОБЕДИЛАЦ у маратону на олимпијским играма у Токију, Етиопљанин Абебе Бикила по доласку у земљу наименован је за официра гарде цара Хаиле Селасија. Специјалиста у маратону Абебе Бикила досад се два пута истакао на олимпијским играма: једном у Риму пре четири године, а други пут у Токију прошле године. Он је рођен у области Шоа недалеко од Адис Абебе. Сада има 32 године. Просечног је раста, витак и хитар као газела.

Откад је постао по други пут олимпијски победник Бикила је постао национални херој. Иначе, он је веома привржен породици: старој мајци, жени и деци, трогодишњем Давиду и Теегеу, који има годину и по.

Што се тиче његовог спортског начина живота он се ништа није изменио. Он непрекидно и методично вежба: пола часа сваког јутра и два часа сваког четвртка. Поред маратона он се интересује нарочито за тенис и кошарку. Убеђен је да ће и на идућим олимпијским играма у Мексику 1968. године однети и трећу победу.

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ

Под заједничким насловом „Будите детектив“ доносићемо повреме но кратке приче-загонетке позајмљене из пољског недељног часописа „Пшекрој“. Да бисте их решили није потребно да будете детектив-професионалац. Треба само пажљиво размислити о сваком податку који је дат. Они који не успеју да нађу одговор наћи ће га у следећем броју, на 15. страни.

Догађај у хотелу

— Ујутру, као и увек, позвонила сам да ми донесу кафу, а затим сам отишла у купатило — причала је мадам Клузо инспектору Вернеру. — Тамо сам чула како су се отворила врата која из ходника воде у собу, али на то нисам обратила никакву пажњу мислећи да је то пиколо донео кафу. Затим сам чула како је нешто тешко пало на под и потрчала сам из купатила. Дечак је лежао у вратима без свести, а с тоалетног сточића нестала је кутија с драгоценостима. У ходнику није било никога; почела сам да зовем у помоћ, дотрчали су људи. Дечак је дошао свести и испричао да...

— Хвала — прекинуо је инспектор. — Шта се догодило? — обратио се затим младићу.

— Донео сам кафу за мадам — почео је пиколо — отворио врата и тада ме је неко ударио у подбрадак тако јако да се све досад нисам повратио. Нисам га чак ни видео, тако се све брзо одиграло.

— Непријатан случај — замишљено ће на то инспектор. Додирнуо је руком шољу с кафом која је заједно са послужавником стајала на столици крај врата.

— Зар је мадам Клузо тражила хладну кафу?

— Да, да — журно су умешала жена у разговор — ја изјутра увек пијем хладну црну кафу.

— Ми је још у кухињи специјално охладимо — рече пиколо.

— А ипак ћеш морати да нам детаљније испричаш како је изгледао твој саучесник! — неочекивано проговори инспектор. — Говори, само брже!

На основу чега инспектор сумња у хотелског момка?

Састанак агената

Контраобавештајна служба је дознала да ће службеник Отен, на кога се већ сумњало, предати микрофилм свом саучеснику, и то у кафани „Код мимозе“. Инспектор Вернер је већ читав час седео за једним од столова пажљиво мотрећи на улазна врата и госте у сали. За суседним столом један бркати дебељко читао је новине. Када се на вратима појавио Отен, дебељко је одложио новине и десном руком погладио брке. Отен је марамицом протрљао наочаре, вратио их на нос и нестрпљиво кренуо према столу, за којим је седео дебељко. Учтиво се распитавши да ли је место слободно, Отен је сео и поручио кафу.

— Могу? — запитао је Отен показавши на новине. Дебељко је потврдно климнуо главом. Отен је површно прелетео погледом преко страница, а затим је положио новине на слободну столицу. У том тренутку у салу је ушла млада жена с великом ташном у рукама.

Инспектор је одмах на њу обратио пажњу. Жена је прелетела погледом по сали и пришла столу за којим је седео Отен. Села је и ставила ташну на столицу на којој су лежале новине.

Тада је Отен позвао келнера и затражио рачун. Не погледавши га, стрпао га је у џеп, пружио келнеру новчаницу, узео кусур и без журбе је изишао из кафане. За њим су изишли и дебељко и жена. На улици су ухапсили све троје.

Али авај — микрофилм није нађен. Ни код Отена, ни код дебељка, ни код жене. У ташни су се налазиле само уобичајене женске ситнице, новине су остале да леже на столици, али ни у новинама није ништа било нађено. Инспектор Вернер се за тренутак замислио, затим се ударио по челу.

— А он је, ипак предао микрофилм и ја поуздано знам и коме!

Ко је био Отенов саучесник?

НЕКАДАШЊИ КОМАНДНИ БРОД АДМИРАЛА НЕЛСОНА ДОБРО ЈЕ ПОЗНАВАО БОРБЕНУ ТУТЊАВУ. ДАНАС ЊЕГОВА ПАЛУБА ОДЈЕКУЈЕ ОД ГЛАСОВА РАДОЗНАЛИХ ТУРИСТА. ОВЕ ГОДИНЕ ПРОСЛАВИЋЕ СЕ 200-ГОДИШЊИЦА ПОРИНУЋА У МОРЕ НЕЛСОНОВОГ БРОДА.

НЕЛСОНОВ БРОД

СМЕШТЕН у сувом доку у луци Портсмаут у јужној Енглеској, брод „Викторија“ са кога је Нелсон командовао у многим поморским биткама, један је од најчувенијих ратних бродова на свету.

Саграђен је и спуштен у море тачно пре два столећа, 1765. године, а постао чувен 40 година касније, као командни брод адмирала лорда Нелсона у бици код Трафалгара.

Спољни изглед овог огромног брода, саграђеног од дрвета, даје и данас незаборавну слику. Три висока јарбола, од којих се највиши уздиже преко 60 метара изнад палубе поносно надвикују све остале у луци.

Броду недостају само једра која су топовска ђула претворила тако рећи у дроњке приликом битке код Трафалгара.

Три од шест палуба брода начичкане су верним копијама топова разног калибра који су засипали ђуладима француске и шпанске ратне бродове за време исте победоносне поморске битке, 21. октобра 1805. године.

Кад је битка била на врхунцу, точак кормила на броду „Виктори“ био је смрскан ударцем једног топовског ђулета. Нелсон је био смртно рањен једним хицем са једног француског ратног брода који се сасвим приближио броду „Виктори“.

Данас је кабина најниже палубе брода, у коју је смртно рањени адмирал био пренесен, главни предмет интересовања посетилаца. Она је дискретно осветљена, као што је била у току битке, и на њој стоји таблица са ознаком: „Овде је Нелсон умро“.

Сваке године на годишњицу трафалгарске битке на броду „Виктори“ одржава се свечаност и полажу се венци у знак сећања на највећег енглеског поморског команданта.

На крми брода налазе се Нелсонове приватне одаје, намештене као у његово време. Још се ту може видети и умиваоник и кревет на склапање које је он употребљавао на мору.

Нелсонова трпезарија и салон нису ни данас празни. Понекад их користи командант луке Портсмаут. Интересантан део опреме је оригинална бродска пумпа којом се доводила вода за гашење пожара на броду и прање палубе. Пумпа је висока 15 метара.

Упркос тешким оштећењима приликом трафалгарске битке, брод „Виктори“ био је поправљен и наставио је да плови још 7 година. Отада, брод је смештен у луку Портсмаута и преко сто година користио се само за краће пловидбе.

Међутим, 1922. године грађа брода је попустила и претила је опасност да брод потоне. Зато је смештен у суви док. Новцем скупљеним путем јавног апела брод „Виктори“ је потпуно обновљен у року од шест година. Данас тај величанствени стари брод посећују хиљаде туриста сваке године.

ЦРНОМОРСКИ БЕЛИ МЕДВЕД

Необичан случај догодио се у црноморском граду Батумију: бела поларна медведица по имену Љаља, „артисткиња“ Државног циркуса и звезда атракционе ревије „У леду Арктика“, донела је на свет медведића. За последњих 35 година, како тврди дресер Сјемон Синицкај, забележено је свега осамнаест случајева доласка на свет белих медведића ван слободе. Од њих осамнаест у животу су остала свега три. Медведић циркуске звезде Љаље добио је име Бату.

ПОРТРЕТ МОРСКОГ РАЗБОЈНИКА

У фототеци Сергеја Иванова, уредника листа који се издаје и штампа на пловећој китоловачкој бази „Далеки исток“, налази се неколико хиљада ретких снимака. Међу тим снимцима и је и један заиста јединствен: фото-портрет једног осамнаест метара дугог калмара.

— Сасвим сам случајно дошао до овог снимка — каже новинар Иванов. — За време последње пловидбе наше китоловачке базе, кад смо у северном делу Тихог океана ловили китове-зубане, на површину је исловио „десеторуки“ калмар. Стајао сам на капетанском мосту кад се то догодило и, срећом, држао у руци фотографски апарат.

ПОДЗЕМНИ ТУРИЗАМ

Рудници соли у Велички, који се налазе на 14 километара од Кракова, су једна од најстаријих солана у Европи, јер се у њима со вади већ хиљаду година и представљају велику туристичку атракцију.

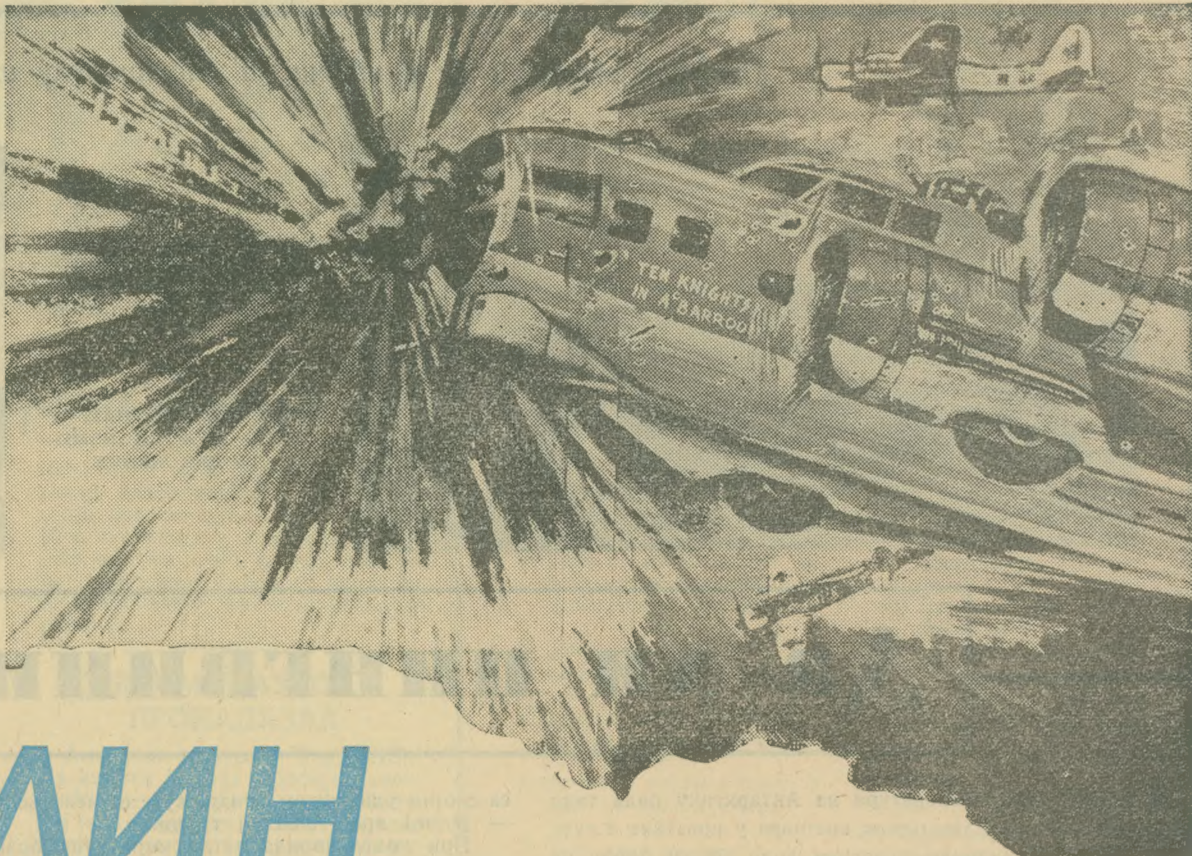
Туристи ту посећују многобројне испражњене пећине, подземна језера, разне скулптуре начињене од камене соли и музеј. Дужина ове подземне туристичке стазе износи око 3 километра. Туристи могу да се окрепе у подземном бару, па чак и да играју тенис на дубини од 130 метара.

И ТОГА ИМА

Недавно је суд у Лођу примио молбу за развод брака неке Катарине С, старе 22 године. Као главни разлог за своју молбу навела је да је алергична на свог мужа. У то су се уверили и судије и поротници кад су се на суду појавили Катарина и њен бивши муж: лице младе жене се одједном прекрило црвеним оспама.

ДА БИ ПОКАЗАО НЕМАЧКОМ НАРОДУ ДА ВАЗДУШНА И ПРОТИВАВИОНСКА ОДБРАНА БЕРЛИНА НИЈЕ ТАКО ЈАКА ДА ДО ЊЕГА НИ ПТИЦА НЕ МОЖЕ ДА ДОЛЕТИ, КАО ШТО ЈЕ ТО ТВРДИО ГЕРИНГ, ПУКОВНИК ХАРИ МАНФОРД УСУДИО СЕ ДА СА СВЕГА 31 ЛЕТЕЋОМ ТВРЂАВОМ ПРОБИЈЕ ВАЗДУШНИ ОБРУЧ ОКО ГЛАВНОГ ГРАДА НЕМАЧКЕ.

★

Циљ: БЕРЛИН

ШТАБ Осме ваздухопловне армије својим наређењем бр. 477 од 3. марта 1944. године упућеним Деведесет петој бомбардерској групи саопштавао је следеће: „Максимум снаге ће бити упућен против Берлина и најближе околине на дан 4. марта 1944. Висина лета од 12.000 до 18.000 стопа (4—6.000 метара). Изнад Северног мора, северно од 53 упоредника, очекују се облаци на наведеној висини...“

Кад је пилотима саопштено то наређење, они су у исто време осетили и неку језу и гордост. Геринг је рекао да никад ниједан савезнички авион неће стићи до Берлина јер су ваздушна и противавионска одбрана тако јаке да ни птица не може пролетети до њега.

Пилоти су желели да покажу Хитлеру да и Берлин може доживети судбину европских градова које је немачка авијација порушила. Сем тога, у пропагандном смислу тај упад у срце Немачке био је од велике важности. Ако Немци стварно не би дозволили савезничким авионима да допру до Берлина, то би уверило цео свет у њихову снагу и непобедивост. Међутим, ако би тај напад успео, савезници би показали да Хитлерова тврђава није сигурна.

Та операција, која спада међу најсмелије операције не само ваздухопловства него свих војних снага уопште, није почела срећно. Незгоде су почеле када је прва тврђава Б-17, која је носила звучно име „Први на Берлин“, полетела са своје базе праћена снежном олујом. Пуковник Хари Манфорд се налазио у том авиону и био је вођа групе целе операције.

Једна за другом полетале су тврђаве Б-17 које су такође носиле звучна имена као „Десет племића у бару“, „Џентлмени осветници“, „Билијева лудост“, „Леп изглед“ итд. У овој групи су биле 32 тврђаве, али то је била само једна од многих група, јер укупно је требало да учествује око хиљаду бомбардера.

Упркос великом оптерећењу, тврђаве су се лако одвајале од земље и већ после неколико минута губиле се међу белим пахуљицама снега. Око 9.30 часова група пуковника Манфорда летела је на висини од око 20.000 стопа да би умакла олуји која је беснела доле.

Олуја омета рандеву

Сигурно да ниједна операција Осме ваздухопловне армије није изведена под горим временским приликама. Услед страшне олује авиони нису могли да одржавају формацију па су летели скоро сваки за себе. Безброј радио-станица покушавале су некако да ухвате везу. Али услед збрке у таласним дужинама, нико никога није могао да разуме.

У одређено време требало је разне групе да стигну на одређено место где је био предвиђен рандеву у ваздуху. Међутим, било је тешко доћи на тај рандеву јер је тврђава „Први на Берлин“ са пуковником Манфордом била скренула око 16 километара од одређеног правца. Па ипак, од Деведесет пете бомбардерске групе 19 авиона је стигло на заказано место као и 12 авиона Стоте групе. Сви остали авиони су морали или да се врате услед страшног невремена или су били залутали.

Пуковник Манфорд није знао шта да ради. Да ли да изврши предвиђени напад са тридесет једним авионом, што би било равно самоубиству, или се вратити натраг у базу? Он је знао да се налази јужно од Келна и да су сигурно регистровани на немачким радарским екранима. Исто тако је знао да ће им немачки ловци пресећи пут и напасти их при повратку. Али, сигурно, Немци нису могли веровати да ће једна тако мала група без пратње ловаца смети да крене на Берлин. Рачунајући на тај момент изненађења, пуковник Манфорд је донео одлуку да крене на Берлин.

Међутим, он се још увек надао да ће га остали авиони стићи и да су они закаснили на рандеву само због невремена. Али када је после пола сата радио-телеграфиста успео да ухвати обавештење да су се остали авиони вратили и да се мисија обуставља, пуковник је издао наређење: „Продужићемо ка означеном циљу“.

Ловци нападају

Кад су пилоти за то сазнали сматрали су да је пуковник полудео. Тридесет и једна тврђава против целокупног немачког ваздухопловства и противавионске одбране! Кад су били јужно од Лајпцига, пуковник је дао курс ка североистоку, тј. тачно ка Берлину. А онда су се изненада појавили ловци.

Ево како један од пилота описује тај напад ловачких авиона: „Изненада је неко викнуо — месершмити! Нисам видео одакле су се појавили али су ускоро као осице почели да круже око наших тврђава налазећи се час изнад час испод нас. Ишли смо у збијеној формацији па смо доста успешно одбијали њихове нападе. Али ипак авион испред нас почео је да гори а онда је експлодирао. Видео сам три авијатичара како су покушала да искоче из авиона, али су и они као живе буктиње падали ка земљи.

Таман када смо мислили да је напад прошао јер су се месершмити били удаљили, следио је напад фоке-вулфова који су били још опаснији. Али и они као и месершмити трпели су велике губитке од наших митраљеза и топова па су често један за другим нестајали у пламену. Међутим и ми смо изгубили четири тврђаве.

Али прави пакао је настао тек кад су се ловци потпуно изгубили а појавила се противавионска одбрана. Небо је сво било избраздано светлећим мецима. Пуковник Манфорд је наредио да се авиони дигну до крајње границе да би умакли домету немачке противавионске артиљерије. Они су већ били достигли висину од 38.000 стопа тако да су се људи гушили услед недостатка кисеоника упркос маскама. Пуковник их је стално храбрио да издрже само још мало док не баце бомбе. Ипак неки пилоти су с времена на време силазили мало ниже да би могли да дишу али, дочекани ураганском ватром, брзо су се пели увис.

Циљ се није много бирао. Седамдесет тона бомби било је расуто по целом Берлину што је представљало више пропагандни ефект него војни успех. Али циљ је био постигнут и непобедива Хитлерова тврђава је пробијена. Тек по повратку тврђаве су имале да издрже страшне налете ловаца и противавионске одбране. Па ипак, само девет тврђава било је изгубљено мада су и све остале биле тако оштећене да нису могле извесно време да лете.

Поводом тог напада Геринг је морао да да објашњење народу: „Тај импровизовани гусарски напад против незаштићеног становништва нипошто не показује снагу непријатеља, већ, напротив, његово очајање...“

Али Геринг је демантовао самог себе после два дана. Већ 6. марта формације од преко хиљаду бомбардера поново су бациле хиљаде бомби да би се још јачи напад поновио 8. марта. Геринг више није давао никакве изјаве. Од тада напади нису престајали, како на Берлин тако и на остале делове Немачке, све до капитулације. Па ипак, смео подухват пуковника Манфорда са свега тридесетак тврђава спада у ретке подухвате целог другог светског рата.

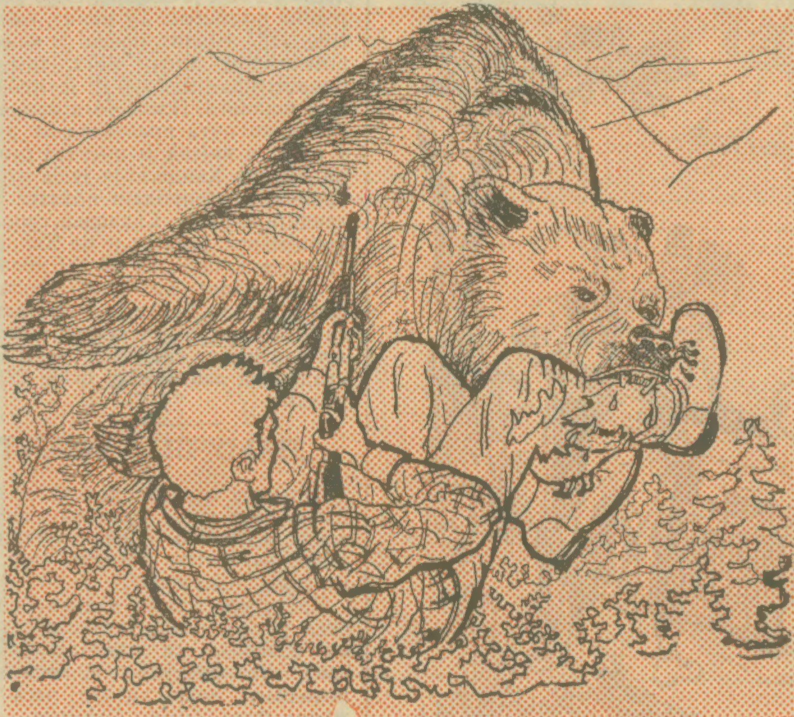
ПРИЧА ЈЕДНОГ ЛОВЦА

МЕДВЕД МЕ СКИНУО С ДРВЕТА

Ловац се толико уплашио медведа да је покушао да се спасе пењући се на дрво. Међутим, побеснели медвед убрзо га је стигао и просто свукао са дрвета покушавајући да му одгризе ногу.

КАНАДСКИ ловац Сем Надлеш дуго ће се сећати лова на медведе који је пре три године предузео са своја три пријатеља у дивљим шумама Аљаске.

У том делу Аљаске углавном живе гризли медведи, који су веома опасни, а у исто време и врло лукави противници. Једног дана, предвече, ловци су наишли на траг једног великог медведа. Пошто је било касно, одлучили су да сутрадан крену у потеру. Како се то све развијало пустимо нека нам прича сам ловац Сем Надлеш.

— Рано ујутру кренули смо трагом који није било тешко пратити, јер је тешка животиња остављала јасан траг на влажној земљи покривеној лишћем. Узалуд смо ишли цео дан. Од нашег плена није било ни трага ни гласа. Пред сам мрак дошли смо до једне речице где смо наишли на још неколико трагова. Због тога смо решили да више не јуримо за медведом, већ да га чекамо ту поред реке где ће он свакако доћи да пије воде.

— Наше мишљење било је исправно. На одређеном простору сва тројица смо заузели места да би боље контролисали део реке где смо се надали да ће медвед доћи. Око подне тек што сам ручао наједном ми се учинило да иза себе чујем неки шум. Окренуо сам се и на своје највеће запрепашћење видео огромног гризлија који је од мене био удаљен само неколико метара.

— Изгледа да смо и ја и гризли били изненађени. У ствари, ја сам био толико уплашен да су ми руке дрхтале. Прикупио сам толико храбрости и опалио. Рањени медвед просто је побеснео. Нисам имао времена да поново напуним пушку, већ сам покушао да нађем спас у бекству. Иако сам трчао веома брзо, ипак сам стално осећао иза себе гризлија. Уплашен да ме медвед ипак не стигне, решио сам да се попнем на једно дрво које се налазило испред мене, чије су гране биле дуге и ниске и које сам лако могао дохватити. Почео сам брзо да се пењем. Таман кад сам сматрао да сам се доста високо попео и да сам ван сваке опасности, осетио сам да су ми нека челична клешта стегла ногу. Погледао сам. Чупаво чудовиште стегло је моју ногу и вукло ме ка земљи. Покушао сам да ударим медведа у главу, али ми то није помогло. Медвед се вешто спуштао низ дрво стално вукући мене. Био сам толико уплашен да уопште нисам могао да позовем пријатеље.

— Међутим, медвед је наједном пустио моју ногу и нагло се окренуо. Мада ја нисам видео своје пријатеље како се приближавају, медвед их је видео и припремао се да дочека нове непријатеље. Моји пријатељи видели су ситуацију у којој сам се налазио. Чим се медвед мало удаљио од мене они су сложно опалили. Медвед је имао толико снаге да се пропне на задње ноге, направи неколико корака и онда се срушио на земљу.

— То је било све чега сам се сећао. Кад сам дошао к себи налазио сам се у болници где су ме пријатељи пренели и где сам остао месец дана на лечењу. Кост у нози била ми је повређена на неколико места, али се све добро завршило. Од тог дана више никад нисам кренуо у лов на медведе.

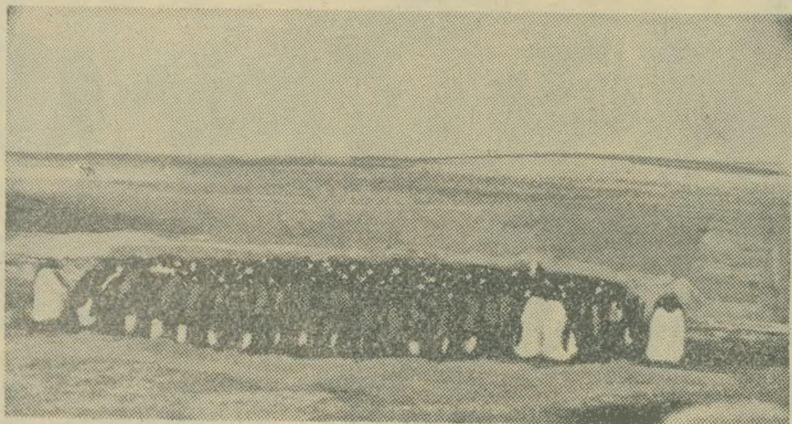
И ТО ЈЕ ЏЕЗ?

Традиционални џез-инструменти нису, изгледа више довољни за модерне џез-оркестре. Тако је један енглески оркестар допунио свој састав следећим инструментима: са два каубојска бича, једном компресионом бушилицом, мотоциклом (модел 1926. године), огромним вентилатором и магнетофонском траком на коју је записана рика носорога.

ОДЕЋА ПРОТИВ БАКТЕРИЈА

Ускоро ће наша одећа добити нове досад њој несвојствене особине. Институт текстилне и лаке индустрије „С. М. Киров“ пронашао је нова хемијска влакна која уништавају бактерије, потпомажу зацељивање рана, одбијају комарце и друге паразите, а уз то су незапаљива. Те нове врсте влакана створене су на бази поливинил-алкохола. Антимикробно влакно под називом летилан, на пример, уништава бактерије и гљивице које изазивају разна обољења. Оно се може употребити без претходне стерилизације као завојни материјал или вата при хируршким операцијама. Нова влакна наћи ће такође широку примену при изради вештачких органа и протеза крвних судова.

Постоји опасност да пингвини на Антарктику изумру ако им се не помогне

ДА БИ СЕ ЗАШТИТИЛИ ОД НЕВРЕМЕНА ПИНГВИНИ СЕ ЗБИЈУ У ГРУПЕ И ОКРЕНУ ЛЕЂА ВЕТРУ

★

ЛЕВО СЛОЖНИ ПАР, А ДЕСНО МУЖЈАК ИЗМЕЂУ ДВЕ ЖЕНКЕ

Да ли пингвини изумиру

У ТОКУ зиме температура на Антарктику пада тако ниско да се човечји дах одмах претвара у кристале а сузе мрзну. На тој хладноћи пинвгини воде тешку борбу са природом ради опстанка.

Фантастична прича

Пингвини су врло неспретне животиње. Али природа се поиграла са њима још на један начин: између свих птица казнила је краљевског пингвина да се враћа на Антарктик баш у доба најјаче зиме. Од марта до децембра пингвини живе потпуно сами на „одређеном“ простору, њиховом преисторијском месту парења и множења. Али у 1952. години они су добили „друштво“: француски геолог др Жан Риволиер настанио се тамо да би посматрао „ледени пакао“ и живот пингвина у њему.

Касније је др Риволиер објавио своју чувену књигу „Краљевски пингвин“ у којој је дата фантастична прича како се најмирољубивија птица на свету бори против једног од најстрашнијих природних феномена — хладноће.

У марту је крај лета на такозваној „Геолошкој тачки“. Море које окружује тај предео постаје јако узбуркано. Све птице лете ка северу у топлије крајеве. А онда, када све изгледа мртво, величанствена прилика „краљевског пингвина“ појављује се из маглом покривене воде.

На леду се пингвини једва крећу. Они чувају енергију која им је и те како потребна да би издржали борбу са суровом природом. На простору „Геолошке тачке“ нема хране и пингвини ће морати месецима да гладују користећи нагомилано сало на свом телу.

Пингвини стижу на ледену површину у мањим групама, али никад појединачно. Из дана у дан пут од мора до њиховог места парења постаје тежи и дужи јер лед све више продире у море. При крају априла цео предео је пун пингвина (око 12.000 јединки). Снажна, непокретна птица постаје све немирнија. Мужјак ставља своје лице на лице женке да би јој отпевао љубавну песму својим крештавим гласом. Пингвини-мужјаци су велики удварачи. Мужјаци и женке клате се около тражећи погодно место парења. Код њих влада моногамија. Птице које не успеју са својим удварањем придружују се нежељеним мужјацима — једној врло опасној групи.

При крају априла ветар који дува брзином од око сто километара на час немилосрдно шиба легла пингвина. Од тог непријатеља пингвини се заштићују груписањем. Леђима окренути ветру и збијени један уз другог, они успевају да сачувају своју телесну топлоту. Тако, као живи кипови, данима стоје док поларни ветар не престане. Средином маја настаје ноћ која траје два дуга и оштра месеца Али већ до тог времена свака женка снела је по једно јаје. Пингвини су успели да добију прву рунду.

Судбоносни пут

Женка снесе јаје а о њему се касније стара само мужјак. Само дан касније пошто је снела јаје, женка креће на тежак и дуг пут ка мору да би некако дошла до хране. Тај пут је дуг око 200 километара само у једном правцу. Судбина пингвинске расе зависи од тог пута. Клатећи се преко храпавог леда, шибана снажним ветровима, женка се упорно пробија на свом судбоносном путу. У јулу, после два месеца лова, она се враћа свом мужјаку и гнезду са стомаком пуним риба за младунче. Ако случајно закасни само дан-два, наћи ће мртво тек излежено младунче. Међутим, и ту се природа постарала да инстинкт мајке остане непогрешив. Ретко се деси да се нека женка не врати на време.

У мрачном, ветром шибаном леглу појављује се 6.000 мужјака. Сваки носи јаје својим кратким ногама и гура се да би заузео што боље место у збијеној групи и да би се заштитио од суровог непријатеља. Али нису сви мужјаци спретни приликом тог кретања. Довољно је да се неки мало оклизне на леду па да испусти и разбије јаје. Најмање једну петину јаја разбију неспретни мужјаци. Сем тога, има мужјака код којих је глад јача од родитељског инстинкта и они просто напусте јаје и пођу ка мору да траже храну.

Чим се врате, женке преузму дужност од својих мужјака о старању над јајетом из којег сваког часа треба да се појави мала глава њиховог наследника. Полумртви од глади мужјаци једва успевају да се докопају мора и нахране.

Зачас без мајке

Када се излеже, мали пингвин личи на лопту високу око 15 см, сву обложену ситним паперјем. Јадно младунче је потпуно беспомоћно у суровој хладноћи и леду. За време бура мајка га приљуби уз свој стомак где му је најтоплије. У почетку младунче може да се креће само стављајући своје ноге на ноге своје мајке.

Много младих пингвина страда. Довољно је да неко младунче напусти мајку и за трен ока је плен нежељених мужјака или мајки које су на неки начин изгубиле своју децу. Истина, те женке немају намеру да убију младунче већ желе да га насилно усвоје услед чега долазе у сукоб с мајком и том приликом обично младунче страда. Сем тога, свака бура убије од педесет до сто младих. Још неискусне да нађу заклон, ветар их носи као сламке па или издахну негде разбијени о лед или касније умиру од глади.

И пре него што пингвини напусте предео парења и излегања младих, сурова клима убије најмање три четвртине новорођених. Против њих су удружени хладноћа, глад, олује и нарочито разне болести против којих су они немоћни.

У децембру хладноћа на Антарктику почиње да попушта. Лед почиње да се топи и море се приближава пингвинима. На појаву сунца цео предео оживи од веселог друштва пингвина. Пингвини се тада спремају на свој дуги пут. Мање групе стану на неку санту леда и полако ишчезавају у мору на свом путу за који човек није установио где се завршава.

За цело време десетомесечног боравка пингвина на полу време је чинило све што је могло да би их уништило. Па ипак, вођени неким непознатим инстинктом они ће се у марту опет вратити тамо да би наставили сурову борбу против природе. И мада у тој борби непрекидно губе, они тврдоглаво настављају да одлазе на то место које се сматра једним од најсуровијих на целом Антарктику. Шта гони те најмирољубивије и најбоље птице да одлазе тамо где највише страдају и због чега полако изумиру, то нико не зна. Ако им човек не помогне у тој страховитој борби против стихије и глади, они ће сигурно изумрети, и то доста брзо. Само се поставља питање да ли би и они одбили помоћ човека као што су то учиниле и многе друге птице и животиње које сигурно изумиру или су изумрле.

ЗАКАСНЕЛА ПИСМА

У ДЕЦЕМБРУ 1923. године неки Вакер послао је из Швајцарске карту-честитку у град Шарлотенбург. На карти је био јасан жиг: „Божићна пошта. Доставити благовремено“. И, несумњиво, пошта би и ту честитку, као и стотине хиљада других, доставила на време да расејани пошиљалац није заборавио да назначи земљу у коју упућује своју карту. Тако је почело путешествије које је трајало трећину века.

Најпре је честитка стигла у Немачку. Али, ма колико да су се службеници поште у Шарлотенбургу трудили нису успели да нађу адресата. Честитка је због тога кренула даље најпре у Шведску, затим у Јужну Америку, па у Холандску Гијану где се, као и у Немачкој, налазио по један град са именом Шарлотенбург. Али, ни у једном од ових градова није пронађена особа којој је честитка била упућена. Путовање је трајало 34 године и завршило се у Швајцарској када је Вакер добио натраг честитку са етикетама да је адресат остао непознат

Не мање занимљив случај збио се недавно у Совјетском Савезу, у граду Фергану. Улогу разносача поштанских пошиљки одиграо је сарадник Ферганског етнографског музеја. Он је пензионерки Јелени Мастерковој уручио писмо отпремљено 1907. године. Писмо је упутио студенткињи медицине Мастерковој њен друг по револуционарном раду В. В. Особко. Истовремено хапшење и Мастеркове и Особка омело је благовремено достављање писма. Писмо је, вероватно, запленила полиција и припојила га досијеу ухапшених. Тако је оно прележало у архиви више од пола века пре него што је доспело у руке оној којој је било упућено.

Много закаснелих писама, написаних и отпремљених 1870. године, било је касније нађено у Паризу. Године 1870. Пруси су опсели Париз. Међутим Парижани су пробили обруч блокаде организовавши отпремање поште ваздушним балонима и голубовима. Поред тога, Французи су покушали да искористе још један начин отпремања и примања поште о коме се све донедавно мало знало: у подводним херметички затвореним куглама.

Занимљива вест појавила се недавно о томе на страницама немачког часописа „Замлер-експрес“. Према овој вести у Париз је било послано 55 подводних кугли од којих ниједна није стигла на време. Прва од њих стигла је у Париз тек у мају 1871. године а дванаестак је лутало до 1876. Неке кугле нађене су 1910. године за време велике поплаве, а последња 1942. Природно је да се ове пловеће поштанске торбе као велика реткост чувају у Париском поштанском музеју.

Запремина поштанске кугле није била велика и због тога је разумљиво да је тежина писама била строго ограничена: највише четири грама. Декретом од 23 децембра 1870 године, за таква писма била је прописана и повећана поштанска тарифа. У то време поштарина за обично писмо износила је у Паризу 20 суа, док се за писмо које је имало бити отпремљно подводном куглом плаћао један франк: 80 суа одлазило је за прављење кугле и њено тражење. Као што сведоче жигови на овим закаснелим писмима кугле су одашиљане из града Моулинс, 270 километара далеко од Париза.

НАЈСКУПЉИ КОМАД ХАРТИЈЕ

За највећу поштанску реткост Европе сматра се жута марка Шведске од три шилинга емитована 1855 године. После тридесет година, 1885. њу је нашао ученик (данас пуковинк) Х. Бакман. Нађену марку продао је за седам шведских круна.

Године 1937. велика филателистичка фирма Хармер у Лондону продала је ту исту марку једном колекционару за 5.000 фунти стерлинга, што износи 100.000 шведских круна.

Нешто слично догодило се и са познатом марком Гијане од једног цента од које је сачуван само један једини примерак. Ту марку, емитовану 1867. године, нашао је на једном старом писму 1872. младић Верн Вандхајм који ју је продао за 5 шилинга. После тога марка је неколико пута прелазила из руке у руку, и најзад је постала својина Артура Хинда који ју је купио приликом распродаје познате колекције Ферари. Садашњи сопственици марке, који су је од Хиндове удовице купили за 40.000 долара, цене је данас на 50.000 долара. Површина те марке је 4 квадратна сантиметра. То је у ствари најскупља хартија на свету јер сваки њен квадратни сантиметар стаје 12.000 долара.

„ПАМУЧНА“ БОЛЕСТ

Јапански листови донели су недавно вест да је у земљи забележено неколико нових случајева једне загонетне болести коју су назвали „памучном“.

Пре девет година у време пољских радова једна јапанска сељанка изненада се разболела. Висока температура трајала је неколико дана, после чега је жени било боље. Међутим, четрдесет дана по престанку температуре симптоми су се поновили: изнуреност, ватра. Затим се на десној руци појавио оток који се ускоро провалио. Из ране је почела да се лучи нека материја слична памучним влакнима. Хемијска анализа је показала да је то прави памук. Од тог времена свакога дана рана излучи један грам памучне вате. За протеклих девет година из ране на жениној руци „израсло“ је око 3 килограма памука.

Група јапанских научника предузела је комплексно изучавање ове болести с гледишта медицине, микробиологије и хемије. У свом раду они се служе најмодернијим апаратима.

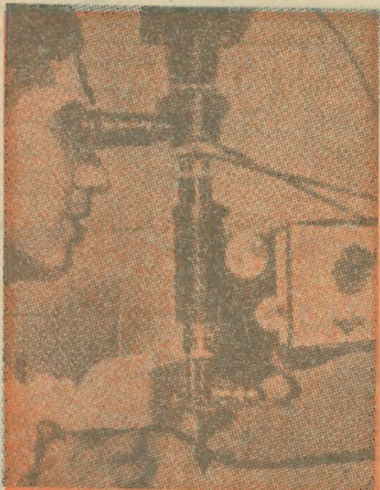
ОГЛАС КОЈИ СЕ ИСПЛАТИО

Крајем прошлог века двојица сналажљивих Енглеза објавила су у једном листу оглас следеће садржине: „Двадесетогодишња девојка из добре породице која има имовину у вредности од 2 милиона фунти стерлинга жели познанство честитог младића. Циљ — брак“.

Осам хиљада писама која су упутили кандидати из свих крајева света помогло је двојици Енглеза да без великог труда створе завидну колекцију марака.

ЗАБАВНИКОВ МАГАЗИН

ПОТКОЖНИ МИКРОСКОП

Амерички лекар Чарлс Лонд конструисао је поткожни микроскоп — апарат помоћу кога се могу испитивати унутрашња ткива живог организма.

Основни део овог апарата су два танка снопића од којих сваки садржи по десет хиљада стаклених влакана. Ови снопићи уведени су у иглу за поткожну инјекцију припојену микроскопу. Кроз један снопић шаље се светлосни зрак у ткиво, а кроз други се у микроскоп враћа слика испитиваног ткива увеличана сто пута. Нови микроскоп омогућује испитивање крвних судова и других анатомских структура без просецања коже и узимања исечака ткива.

Необична артиљерија

Крајем прошлог и почетком овог века смедеревско виногорје је чувала наобична артиљерија. Била је то „батерија" од 5 топова против градобитних облака. Размештени између чокота лозе они су били увек спремни за дејство. Поред њих су дежурала нарочито обучена лица — тобџије.

Топови су били конусног облика, израђени од дебљег плеха. Висина им је била 7,5 метара са пречником на врху од 75 см. У доњем, најужем делу, налазио се гвоздени цилиндер у који се стављао барут у праху. Изнад њега је било лежиште за барут у шипкама који је ту био смештен у картонским кутијама. Помоћу нарочитог механизма активирана је експлозивна маса која је производила потисно дејство. Напад градобитних облака је могао да буде одбијен, али су они неоштећени настављали да плове у небрањеном правцу.

Због ограниченог поља дејства топови из смедеревског виногорја убрзо су заувек умукли.

ПОСАО ЗА МИКРОБЕ

Употреба пластичне амбалаже проузрокује Швеђанима много брига. Ту амбалажу је лако купити, али ју је много теже уништити. Због тога се шведска влада обратили државним научноистраживачким институтима с молбом да утврде које бактерије уништавају пластичне масе. Наиме, постоји предлог да се такве бактерије помешају с пластичном масом још при њеној изради. Оне би се „пробудиле" и почеле да разједају амбалажу тек када је људи одбаце.

КОСМОНАУТОВ ПРОНАЛАЗАК

Амерички космонаут Волтер Шира изумео је овај најлонски „космобол" — лопту за космонауте. На њој се будући космонаути лако навикну на окретање, превртања и друге покрете карактеристичне за бестежинско стање.

ЗРНА ЗНАЊА

ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

1) Без коже уђе, с кожом изађе.

*

2) Бела се роди, зелена одрасте, црвена умире.

*

3) Бело је, сир није; репато је, миш није; со лиже, во није.

*

4) Брат и сестра родише се,
Вазда скупа путоваше,
Један другог не видеше.

*

5) Везак везе везиља
Златном жицом по гори.

*

6) Два се мртва побише
Трећег живог родише

*

7) Дивље и питомо; боље се пазе но брат и сестра.

*

8) Ђаво седи на пању
Рони сузе низ браду
Тешко мени кукавцу
Ја сав свет нахраних,
А себе не нахраних.

*

9) Зуба нема, руку нема, а опет уједа.

*

10) Коњ без главе, нут без траве.

*

11) Месо је без кости
Нема ни зуба ни очи,
Живо, гадно,
А вазда гладно

*

12) Паде голуб без крила на јелу без грана,
Поједе га царица без зуба.

*

13) Пали — паприка није; пече — ватра није; боде — трн није.

*

14) Полетох орловски, падох царски, погибох паски.

*

15) Пролеће веселим
Лето хладим
Јесен храним
Зиму грејем.

*

16) Цврчак цврчи
Репом врти
Штогод људи стекоше
То пода њ метнуше.

17) Баба гребуљава роди сина љепушкаста, а унука суманута.

18) Безубо прасе јуначку главу попасе.

19) Без чега човек не може ићи.

20) Бијела њива, црно сјеме, мудра глава која сије.

21) Бијеле коке с неба пале, наша врата затрпале.

22) Вaздан збори, ништа не једе.

23) Вазда идем, а жив нијесам, мене питаш, што ти не знаш.

24) Двадесеторо браће носе једне гаће.

*

Одговори: 1) хлеб у пећи; 2) трешња; 3) ротква; 4) недеља и понедељак; 5) свилена буба; 6) кресиво; 7) калем на воћки; 8) млин; 9) зима; 10) лађа на води; 11) пијавица; 12) снег, земља, сунце; 13) коприва; 14) снег; 15) дрво; 16) млин; 17) винова лоза, грозд и вино; 18) бритва за бријање; 19) сенке; 20) писмо; 21) снег; 22) звоно; 23) сат; 24) прсти на рукама и ногама.

ПАЈА ПАТАК by Walt Disney

ПАКЕТ УЗ ДОПЛАТУ ЗА БАЈУ ПАТКА!
АХ! НАЈЗАД ЈЕ СТИГАО!
?

ПА, ШТА МИСЛИШ?
СУНЦЕ СИЈА!
У АЛМАНАХУ ПИШЕ: ЛЕПО И ТОПЛИЈЕ!
ТОМЕ СЕ НЕ МОЖЕ ВЕРОВАТИ!
ЗАШТО НЕ ПОЗОВЕШ ЛОНДОНСКИ ЛОЈД И НЕ ИЗВРШИШ ОСИГУРАЊЕ?
НЕДЕЉА ЈЕ ДАНАС... ЛОЈД НЕ РАДИ...?
А ШТА МИСЛИШ О...?
ПСТ!
АЛО, МЕТЕОРОЛОШКИ БИРО... КАКВО ВРЕМЕ ПРЕДВИЂАТЕ ЗА ПОПОДНЕ?

ЛЕПО, ВЕТАР УМЕРЕН, ВИДЉИВОСТ ДВА КИЛОМЕТРА!
ХММ?
А ШТА КАЖЕ ОБАЛСКА СТРАЖА?
НЕМА ОПАСНОСТИ ЗА МАЊЕ БРОДОВЕ... МАДА ЋЕ ВЕТАР КАСНИЈЕ ОЈАЧАТИ!
ПАЈО! РИЗИКОВАЋУ! ПОРИНУЋЕМО ГА У ПОДНЕ!
САМО ДА НЕ ПРЕНАГЛИШ, СТРИЧЕ!
ГРАДСКИ ПАРК
ЈЕСИ Л' СПРЕМАН ЗА ОПЕРАЦИЈУ СПАСАВАЊА!
ДА, КАПЕТАНЕ!
Walt Disney

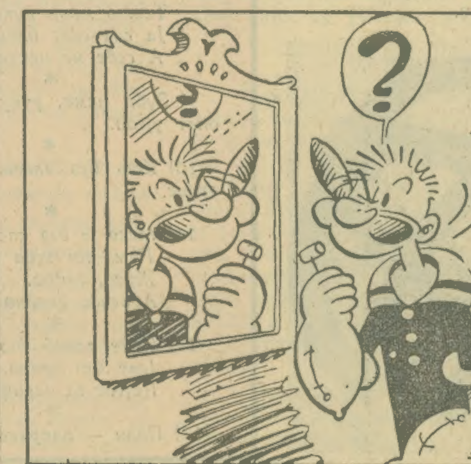

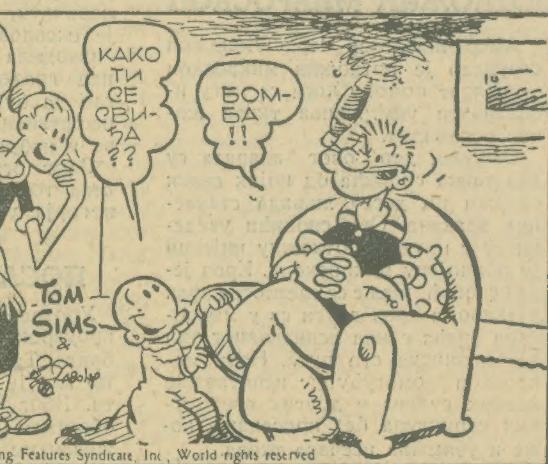

ЧОВЕК И ЦАР ПУСТИЊЕ

ПОСТОЈИ легенда о римском робу Андроклу који је побегао од свог свирепог господара. Кријући се у Либијској пустињи, он је у једној пећини наишао на лава коме се трн забо у ногу. Андрокле је извукао лаву трн из шапе, залечио му рану и три године човек и животиње били су нераздвојни.

Римски патриције је успео да ухвати свог одбеглог роба и да га допреми у Рим. Према законима тог времена, Андрокла су осудили на страшну смрт: да га растргну дивље звери. Срећним случајем, роб се нашао пред „својим лавом". Животиња је познала свог добочинитеља и, уместо да га растргне, легла му је пред ноге.

Тако прича легенда. Али и у животу има много примера дубоког и оданог пријатељства између човека и животиње.

Познати совјетски дресер Едер, на пример, увек се са захвалношћу сећа омиљеног лава кога је звао Крим. Догодило се једном да су се за време представе нечим уз

немирени лавови бацили на укротитеља. Едер је покушавао да заузме такав положај да истовремено може да види све лавове. То му, међутим, није успевало: један од лавова нашао му се иза леђа. Био је то стари лав Крим. „Сад је све готово!" — помислио је Едер. Али Крим је сасвим неочекивано напао своју четвороногу сабраћу, на време их „одвукао" на другу страну и дао могућност човеку да изађе из кавеза.

Трагичног случаја сећа се стари кловн Алпевор. Некад је у циркусу Никитиних наступао укротитељ Турнер са огромним лавом Цезаром. Укротитељ је веома волео свог лава и лав му је узвраћао ту љубав.

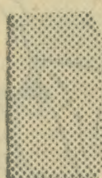
Ако би неко тобож покушао да удари Турнера, лав би се бесно бацао на гвоздене решетке кавеза, покушавао би да их сломи, протурао је кроз решетке шапе не би ли дохватио нападача.

Једном је лав страховито повредио шапу. Турнер му је ножем одсекао нокат и јодом намазао рану. За време дуге и болне операције лав се није ни помакао.

Пријатељство између Турнера и Цезара изазвало је чуђење, али понекад и завист осталих артиста. И изненада се у Тифлису збио стравичан случај о коме се касније много говорило. На крају своје тачке Турнер, је, као и обично, отворио лаву чељусти и ставио у њих своју главу. Тај трик они су изводили годинама. Потпуно неочекивано, цар пустиње је склопио вилице... Гледаоци у почетку нису ништа схватили. Турнерово тело држало се још неко време, а затим се савило на под циркуске арене. Лав је у недоумици посматрао свог палог пријатеља, а затим се нагнуо над њега и стао да му лиже рану.

Касније је утврђено да је за време представе оса или пчела убола лава — на његовој њушци нађен је оток од убода — он је инстинктивно склопио вилице..

НАПРАВИ САМ

За аутомобилску трку — покретачка кутија

Покретачка кутија као што јој и само име каже служи за покретање минијатурних аутомобила, али по одређеном кругу нацртаном кредом на тлу. На тај начин са вашим друговима можете да организујете трке ваших најбољих аутомобила. Пре него што почнете са трком подмажите уљем за шиваће машине, осе точкова на аутомобилима.

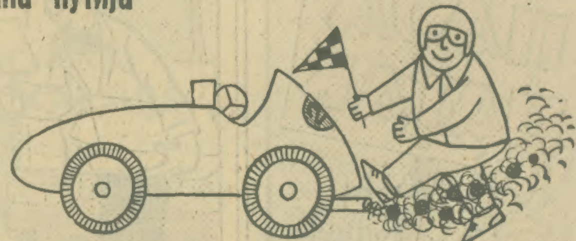
Покретачку кутију правоугаоног облика (сл. 1) направите од чвршћег картона и то од три правоугаоника чије димензије треба да буду величине 17 X 4 сантиметра док је четврта 17X5 сантиметра, јер ћете овај последњи пресавити и на њега залепити поклопац величине 4,2X4,2 сантиметра. Кутију саставите помоћу лепка а да бисте били сигурнији да ће боље држати облепите је са унутрашње стране по ивицама и лепљивом траком.

Што се тиче „мотора" њега начините од дршке неке четкице за бојење коју ћете забости и залепити у половину запушача од плуте, а иза запушача ставите дебљи картон величине 3,8X3,8 сантиметра. Около дршке ставите мали федер извучен из неке старе свеске са спиралом. Иза федера ставите други дебљи картон 4,2X4,2 сантиметра. Пазите да вам отвори на картонима тачно одговарају величини дршке да би федер боље функционисао.

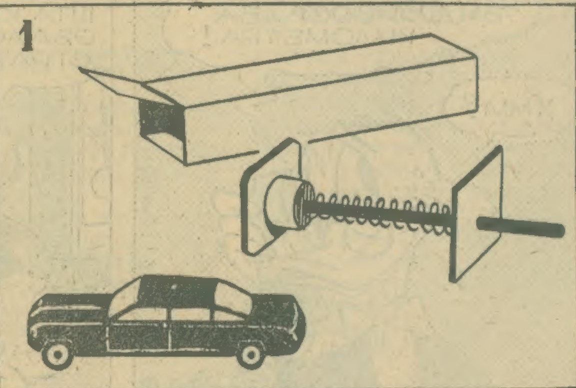
Кад вам је „мотор" готов ставите га у кутију и залепите отвор-квадрат величине 4,2 сантиметра, а да вам се приликом покретања не би без потребе извлачила дршка, ивице отвора облепите лепљивом траком. Да би кутија лепше изгледала можете је целу премазати лаком у боји.

Пошто вам је покретачка кутија готова онда припремите терен: на земљи или поду нацртајте кредом одређено место за трку, а на почетном делу забодите и заставицу коју сте такође сами начинили.

Кутије са продуженим доњим делом ставите на саму ивицу старта (сл. 2) а испред ње аутомобил одређен за трку. Онда повуците стартер и ауто ће „полетети". Уколико сте пре трке сваки аутомобил обележили једним бројем знаћете који је постигао највиши домет и на тај начин победио.

Ripley's Веровали или не!

ЧОВЕК ОД ПЛУТЕ

КАЗИМИР ПОЛЕМИ ИЗ ПЛЕРМЕЛА, У ФРАНЦУСКОЈ, ДОЖИВЕО ЈЕ ТРИ БРОДОЛОМА — **И СВА ТРИ ПУТА БИО ЈЕ ЈЕДИНИ ПРЕЖИВЕЛИ МОРНАР!**

ОН ЈЕ ПРЕЖИВЕО НЕСРЕЋУ БРОДА „ЖАНА КАТАРИНА" ПОТОНУЛОГ 11 ЈУЛА 1875. НЕДАЛЕКО ОД БРЕСТА, „ТРИ БРАТА", СТРАДАЛОГ У БИСКАЈСКОМ ЗАЛИВУ 4 СЕПТЕМБРА 1880, И „ОДЕОНА", ПОТОНУЛОГ 1 ЈАНУАРА 1882 ГОДИНЕ У БЛИЗИНИ ЊУФАУНДЛЕНДА

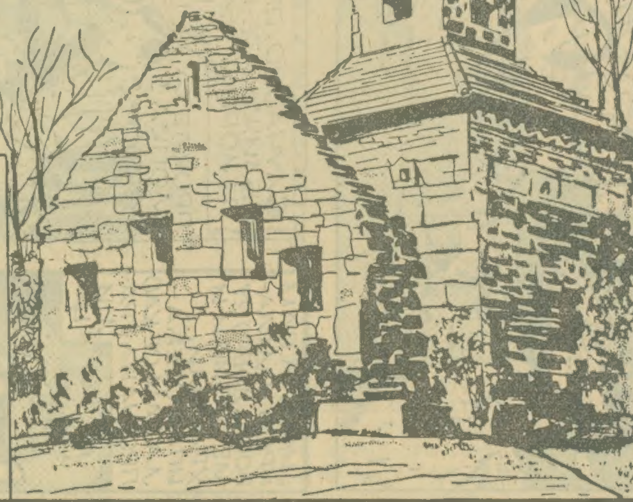
ФРЕНСИС СТИВЕНС

ТРИ ПУТА СЕ УДАВАЛА И СВА ТРИ ПУТА ЗА ЕНГЛЕСКЕ ГУВЕРНЕРЕ АМЕРИЧКИХ КОЛОНИЈА **СЕМЈУЕЛ СТИВЕНС** БИО ЈЕ ГУВЕРНЕР КАРОЛИНЕ, **ВИЛИЈЕМ БЕКЕРЛИ** ГУВЕРНЕР ВИРЏИНИЈЕ И **ФИЛИП ЛАДВЕЛ** ГУВЕРНЕР КАРОЛИНЕ

ЦРКВА У ДЕНСУСУ

У РУМУНИЈИ

БИЛА ЈЕ САГРАЂЕНА ОД **КАМЕЊА ИЗ СТАРИХ РИМСКИХ ГРАДСКИХ ЗИДИНА**

ЗА ОВАЈ **ТАЛИСМАН** КИНЕЗИ СУ НЕКАД ВЕРОВАЛИ ДА ОСИГУРАВА **НАПРЕДОВАЊЕ У СЛУЖБИ** АКО СЕ НОСИ **4 СЕДМИЦЕ!**

ИРСКИ ТЕРИЈЕР „**МАЈКЕЛ**" ИГРАО ЈЕ У 1.250 ПРЕДСТАВА ПОЗНАТОГ КОМАДА „ПЕГ, СРЦЕ МОЈЕ" И ЗБОГ ТОГА ЈЕ ДОБИО НАЗИВ „**БЕСМРТНИ ПОЗОРИШНИ ПАС**". ПОЗОРИШТЕ ГА ЈЕ КУПИЛО ОД ЈЕДНЕ КАФИЛЕРИЈЕ У ЛОС АНГЕЛЕСУ ЗА СВЕГА 1 ДОЛАР, УОЧИ ДАНА ОДРЕЂЕНОГ ЗА ЊЕГОВО ЛИКВИДИРАЊЕ

БИЉКА КОСТОЛОМ

КОЈА РАСТЕ НА ПАДИНАМА ПЛАНИНЕ ПАНАЂИС ДАГ, У ТУРСКОЈ, И КОЈУ ЈЕ ПРВИ ПУТ ОПИСАО ХОМЕР У СТВАРИ ЈЕ ОНА ЛЕГЕНДАРНА БИЉКА ПОМОЋУ КОЈЕ ЈЕ ПРОМЕТЕЈ ПРЕНЕО ВАТРУ С НЕБА НА ЗЕМЉУ, **ЊЕНА СТАБЉИКА САДРЖИ СРЖ КОЈА СИЈА УМРАКУ ЈОШ ДУГО ПОШТО СЕ ИЗДВОЈИ ИЗ БИЉКЕ!**

ПРЕМА РОМАНУ : В. ИГОА

ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ

Цинк и патуљци

Либански научник Џ. Рајнхолд изучавао је људе-патуљке у Ирану и Египту и утврдио да је њихов мали раст последица одсуства веома малих количина цинка у исхрани сеоског становништва ових земаља. Анализа косе на микро елементе такође је показала ниску концентрацију цинка.

Штедљиви крокодил

Крокодил нема шкрге, већ обична плућа. Како онда он може да по више од два часа лежи на дну реке или базена? Можда крокодил има неки орган који својом функцијом подсећа на резервоар с кисеоником какав имају гњурци? — питали су се зоолози.

Недавно је норвешки научник одгонетнуо тајну: када се налази под водом крокодил веома рационално троши кисеоник.

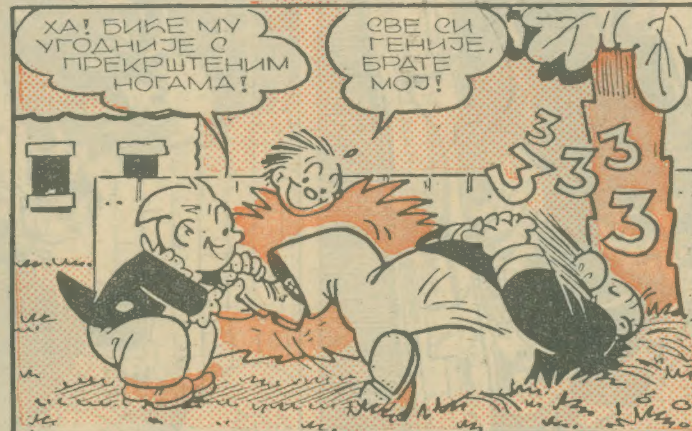
Првих двадесет минута крокодил не „жали" кисеоник и троши га као обично, али никад више од половине своје резерве. Затим он почиње да води рачуна о сваком милиграму. Пре свега, кисеоник добијају мозак и срце. Пулс се своди на два удара у минуту. А мозак? Он добија исту количину кисеоника као и на површини јер би иначе крокодил угинуо.

Бим и Бум

by Joe Musial

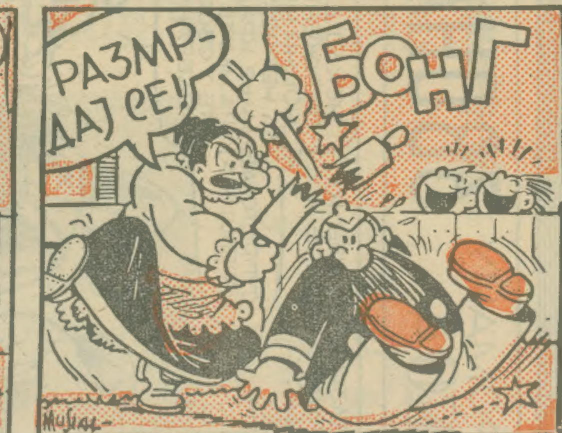

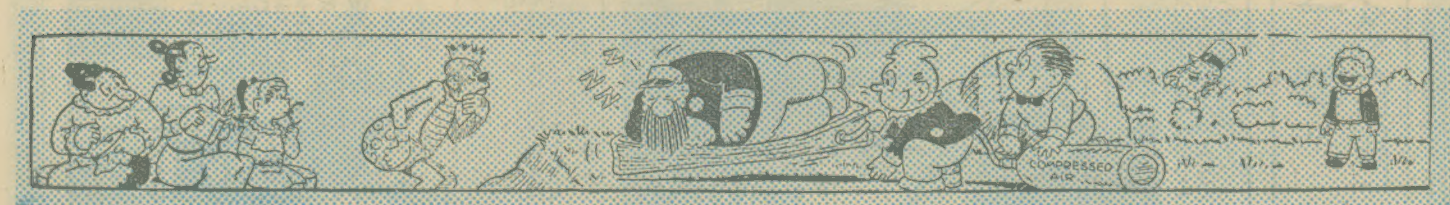

ТРИ ТОМАСИНИНА ЖИВОТА

Walt Disney

МАШТАО ЈЕ ДА ПОСТАНЕ НОВИНАР, А ПОСВЕТИО СЕ ПОЗОРИШТУ И ГЛУМИ. СВОЈ УСПЕХ У ФИЛМУ „ЛОРЕНС ОД АРАБИЈЕ“ ПОШТЕНО ЈЕ ЗАСЛУЖИО РАДЕЋИ НА ВРУЋИНИ ОД 52 СТЕПЕНА, ПРЖЕЋИ НОГЕ У ПУСТИЊСКОМ ПЕСКУ И ПОДНОСЕЋИ ДА ГА ГАЗЕ КАМИЛЕ.

ПИТЕР О'ТУЛ

ЈОШ пре две године његово име није нам било познато. Када су Сем Спигел и режисер Дејвид Лин, творци „Моста на реци Квај“, склопили уговоре за „Лоренса од Арабије“, међу толико славним именима као: Алек Гинис, Ентони Квин, Хозе Ферер, Ентони Квејл, Клод Ренс, нису падала у очи непозната имена Омар Шериф и Питер О'Тул. Продуценти ни за време једногодишњег снимања у јорданској пустињи нису правили пропаганду за новајлију О'Тула. Изгледало је да су сматрали да млади човек додуше представља идеалан тип за „некрунисаног краља пустиње“, али да ће успех код публике пожњети наведени чувени глумци.

Велико изненађење

Тада је, 10. децембра 1962, у Одеон-биоскопу у Лондону, приликом премијере дошло до великог изненађења. Репортери из свих земаља света надметали су се у похвалама, обавештавали своје листове о старту једне звезде таквог квалитета каква се рађа само у најславније доба филма. На ове вести продуценти су најспремније објавили појединости из којих „скромно“ произлази да за откриће О'Тула свет има да захвали искључиво њиховом добром носу, јер за њих никада није било сумње да сем њега нико други не долази у обзир за ту улогу.

У то време, када су у свет пуштене вести о новом глумцу и када се славило „највеће откриће године“, Питер је себи дозволио мало предаха у соби за уметнике. Хвала богу, све је добро прошло! Претрпео је силан страх, био је видљиво нервозан када је представљен краљици и стога није баш оставио сјајан утисак. Али сада је све прошло! Када човек још нема тридесет година, све брзо заборавља. Питер, кога су сада сви нежно ословљавали, уживао је што је он у центру пријема који је после представе приређен у Гросвенор хотелу и извео је на паркету неколико темпераментних супербургија и твистова са својом женом Сиан и Омаром Шерифом, који је такође, захваљујући улози шеика Али Иби ел Кариша, преко ноћи постао славан. После свега овога требало се добро испавати. Када је Питер прегледао све критике, позвао је новинаре и изјавио:

Поштен успех

Није баш тако било да су господа продуценти сместа одлучили: ја и нико други. Они су на својој листи имали читаву колекцију чувених старова као Марлона Брандоа, Перкинса, Алберта Финија и у почетку нисам ја био најважнији. А и зашто бих? Ја сам играо само неколико безначајних улога у не баш узбудљивим филмовима, а моји успеси као позоришног глумца нису били пресудни за ова ко скуп пројекат. Како сам ипак ја добио трку? Можда други нису имали слободне термине, или је једноставно мени било суђено да избијем на површину. У сваком случају, успех који је пожњео „Лоренс“ поштено сам заслужио. Нећу вам причати колико сам се борио за сваку изражајну могућност. Када кажем „поштено заслужио“, мислим на напоре које сам морао да издржим.

Верујте, није било весело радити на врућини од 52 степена, пржити ноге у пустињском песку, дозволити да вас гази камила, ишчашити неколико зглобова и при свему томе стално изигравати хероја. Уосталом, тај херој ме је доста коштао. У припремним радовима сувише сам читао. Т. Е. Лоренсову књижурину „Седам стубова мудрости“ научио сам готово напамет, прочитао читаве брегове већином досадне литературе о његовој личности, водио о њему разговоре са његовим млађим братом проф. Арнолдом Лоренсом који се није сасвим слагао са нашим сценаријем, трагао за њим у мојој домовини Ирској из које потиче Т. Е. Лоренс, разговарао са људима који су га још лично познавали.

После свега тога, пре почетка снимања боравио сам три месеца у Јордану да се подробно упознам са животом бедуина и основним појмовима арапског језика. Мислим да је далеко боље што сам вам све ово испричао него да сам с вама надугачко и нашироко дискутовао о проблематичној личности Т. Е. Лоренса. Пошто сам се тада још убрајао међу ваше колеге, цела та ствар ме је интересовала“.

Први радни уговор

Тачно је да је Питер О'Тул био новинар. То је, додуше, било пре петнаест година, када је малолетни Питер маштао о томе да бере новинарске ловорике код „Јоркшајр Ивнинг Њуса“, али та амбиција није га дуго држала. После интермеца на једној подморници, где је одслужио војни рок, закључио је да је много боље да се посвети глуми. Своме циљу стремио је врло савесно захваљујући стипендији коју је добио за студије на Краљевској академији за драмску уметност. Академија своје ученике упућује: уметност произлази из знања а свако знање се стиче поштеним радом. Ова поука је код О'Тула пала на плодно тло. Био је један од најбољих у своме годишту и свој први радни уговор склопио је са „Олд Вик компанином“ у Бристолу. То је за једног почетника представљало тешку обавезу јер тамо се још од 18. столећа високо поштује успомена на Дејвида Герика као највећег тумача Шекспирових јунака свих времена.

О'Тул за то позориште данас каже: „Тврда калдрма на којој може да успе само онај који у правом смислу речи диринчи“. Он је тамо кроз три године играо око осамдесет улога у делима највећих писаца: Шекспира и Осборна, Шоа и Устинова. Често није имао времена да исцрпе све своје могућности. Он каже: „У свакој улози бити стопостотан, стопити је са властитим „ја“, а ипак се стриктно придржавати пишчевих интенција, захтевало би често више проба него што један репертоарски театар може до спроведе“.

Свој први трајан успех О'Тул није доживео у неком стандардном делу светске литературе него у мјузикхолу „О, мој тата“ у лондонском Вест Енду. Приликом гостовања у Паризу добио је фестивалску награду. Међутим, О'Тул је навршио 27 година и сматрало се да је довољно зрео да постане члан ансамбла чувеног Шекспировог Меморијал Театра у Стратфорду на Евону. И на овом месту оптерећеном традицијама, требало се борити против узора као што су Лоренс Оливије и Џон Гилгуд, ненадмашни интерпретатори Шекспирових личности. О'Тул се у „Млетачком трговцу“, и „Укроћеној горопади“, у „Троилусу и Кресиди“, показао достојан својих великих претходника. То је било 1960. године, пре него што је потписао уговор за „Лоренса“. Отада се на даскама лондонских позоришта појавио само у Брехтовом комаду као песник из бувара „Вал“. Кажу да је био изванредан.

Може да буде задовољан

„Лоренс од Арабије“ довео је О'Тула у врхове интернационалних великана на филму, али није испунио све његове снове. Ово дело, награђено са седам „Оскара“ њему није донело овај трофеј. Ни улога коју је највише желео није му додељена. То је професор Хигинс у „Моја лепа леди“ кога сада у Њујорку игра Рекс Харисон са Одри Хепберн као партнерком.

Па ипак, О'Тул може да буде потпуно задовољан. Он данас може да прихвати само мали део понуда, међу којима су две сјајне улоге: Хенрика II са Ричардом Бартоном као партнером у Бекетовом комаду и „Лорда Џима“ који ће режирати Ричард Брукс, режисер филмова „Браћа Карамазови“, „Мачка на усијаном лименом крову“ и „Елмер Гентри“.

Улога Хенрика II је донела О'Тулу 300.000 долара, док са „Лоренсом“ није тако добро прошао.

Иначе Питер је познат као врло тврдоглав човек. Када он себи нешто увврти у главу, против тога се ништа не може учинити. Он своје навике не мења. Њему може да се говори да је сада када је постао славан дужан да се одева по најновијој моди и да се појављује тамо где треба бити виђен. Он само слеже раменима, одева се како он воли, пије пиво и виски, пуши небројене цигарете, ноћ претвара у дан и озбиљне разговоре претпоставља празном ћаскању. Не да се такође претворити у салонског лава и љубимца жена. Већ четири године живи у срећном браку са Сиан Филипс и има два сина. Он сматра своју жену најбољим другом који се може замислити.

Његовој жени стварно није лако да изађе на крај са овим бунтовним карактером. Она је морала да потпуно свој живот прилагоди његовом. Она данас мирно подноси када се он приликом студирања улога одвоји од целог света, па и од ње. Међутим, када се осећао усамљен приликом снимања у пустињи, она је одлетела првим авионом, да буде уз њега.

Када се Питер буде убрајао у холивудске величине — а до тога ће неизоставно доћи — остаће исти као и на почетку каријере: својом отвореношћу исто ће тако шокирати продуценте и репортере као што је одувек чинио. Тога ирског тврдоглавца ништа и нико неће савити.

ПИТЕР О'ТУЛ КАО Т. Е. ЛОРЕНС

И рибе »чују«

Просечна граница способности да чују налази се код риба у дијапазону од 1500 до 250 звучних трептаја у секунду; најнижа граница је 20, а само изузетно 14 звучних треп‌таја. Речна јегуља има чујну скалу од 36 до 350 трептаја, а златне рибице чују само при звучним фреквенцијама од 3.480 трептаја у секунду. До овог открића дошао је зоолог доктор Морис Бартон, професор универзитета у Кембриџу.

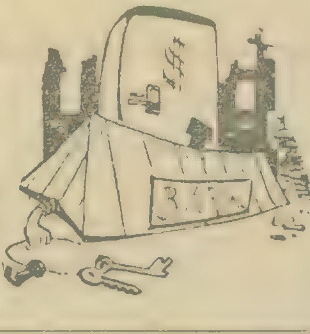
„Уво“ већине риба у ствари је њихов пловни мехур који „ради“ исто као бубна опна код човека. Професор Бартон сматра да на чуло слуха код риба научници досад нису обратили пажњу због тога што је раније постојало опште уверење да рибе не могу да производе звуке, па према томе не могу ни да чују.

Заблуда о „немим“ рибама у међувремену је оборена. Утврђено је, наиме, да рибе многим органима производе звуке: зубима, пловним мехуровима, костима, перајима.

Има риба које су неме, али ипак могу да чују. Ајкуле, на пример, немају пловни мехур, али чују кожом. Научници, међутим, још не знају да ли рибе могу да се споразумевају и преко одређених растојања.

ТВРД ОРАХ

Два проваљника у канадској варошици Орили покушали су да нитроглицерином разбију касу градске банке. Од експлозива се срушило читаво једно крило зграде, тако да је полиција морала да проваљника извлачи испод рушевина. Међутим, каса у којој се налазило 40.000 долара и због које су се проваљници упустили у авантуру, остала је цела.

ШЕКСПИР окреће главу

Давно је већ познато да портрет човека који „гледа“ право у вас не скреће поглед са посматрача чак и када се овај далеко измакне, лево или десно, да би слику осмотрио и са стране. Још необичнији ефект постигао је Л. Пегвел, вајар, који је недавно излагао на једној лондонској изложби. Његов Шекспир не само што не скида поглед са посетиоца, већ и за њим окреће главу.

Ствар је једноставнија но што би се на први поглед рекло: барељеф није урађен као обично — није испупчен, већ је издубљен.

Шарена вртешка

Организатори туризма из пољског градића Валче решили су да организују оригиналан кампинг. Од фабрике пива у Вроцлаву купили су 25 огромних бачви за пиво. Током лета те бачве ће бити претворене у туристичке кућице за оне који се одлуче да одмор проведу уживајући у лепотама Валче и живописног језера Радин.

*

Приликом копања темеља за једну зграду у лондонском рејону Падингтон, радници су нашли немачку бомбу бачену из цепелина још за време — првог светског рата.

У подножју степеница на улазу у коцкарницу у Монте Карлу засела је живописна група младих људи с транспарентима. То су штрајковали ученици школе при коцкарници која спрема будуће крупијее. Штрајку је претходио диктат из француског језика. Многи ученици направили су масу ортографских грешака због чега су добили незадовољавајуће оцене. Међутим, будући службеници коцкарнице изјављују да њима писменост и није потребна, да је за њих једино важно да умеју да броје новац. Управа коцкарнице уважила је њихове разлоге: ученицима је дозвољено да без положеног испита продуже школовање и обучавање у коцкарским вештинама.

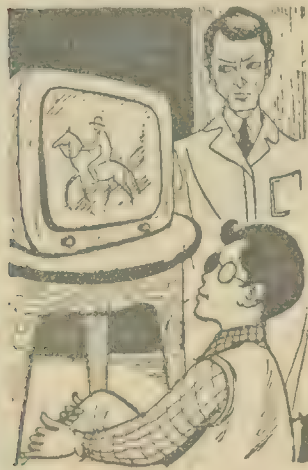
Из науке и технике

Телевизор окулист

Домаћи телевизор добио је нову „улогу“: постао је и помоћник очног лекара. Да би се очи детета оперисаног због разрокости навикле да делују паралелно, лекари Кијевске дечје клиничке болнице конструисали су полароидни екран, који се састоји од два дела и који се може монтирати на сваки телевизор.

Док гледа телевизијску емисију малишан, који је издржао операцију, ставља преко оптичких наочара полароидне које „дозвољавају“ свакоом оку посебно да види само „свој“ део екрана. У почетку дете види слику само на једној половини екрана. Друга половина остаје тамна. Занесено емисијом, дете и не примећује кад и како почиње да се „појављује“ и друга половина. Најзад емисија заузима читав екран. Дете је у међувремену потпуно заборавило на своје необичне наочари. Постепено се његове очи навикавају да гледају нормално.

Испитивања су показала да се већ после десет до петнаест дана лечења овим методом код детета потпуно устаљује нормалан положај очију.

АКВЕОН

Аквеон је механизам који омогућује да се плива под водом, без помоћи руку, а брзином од око шест километара на час, што је отприлике брзина просечног пешака. Апарат је изум Американца Хонгвера.

АУТОМАТ — МЕТЕОРОЛОГ У МОРУ

Временске прогнозе интересују и агрономе и грађевинаре и туристе, а неопходне су морнарима и пилотима. Да би се добила тачна прогноза потребно је систематски скупљати податке о температури и влажности ваздуха, правцу и јачини ветрова и то не само на копну већ и на морима, као и природним и вештачким језерима.

За скупљање тих података на отвореним деловима великих водених површина и њихово достављање путем радија, совјетски инжењери конструисали су специјалну аутоматску радио-метеоролошку станицу „М-42“. Станица мери брзину и правац ветра, температуру и релативну влажност ваздуха и температуру воде. Радио-отпремник ове станице укључује се сваког сата. Радијус његовог деловања је до сто километара.

УЛТРАЗВУК „МУЉА ГРОЖЂЕ"

Својство ултразвука да разбија органско ткиво искористили су у виноградарству сарадници Грузинског научноистраживачког института прехрамбене индустрије. Они су пронашли нарочити метод излагања зрна грожђа ултразвуку, при чему се количина исцеђеног сока повећава за осам процената. Ћелије зрна подвргнуте „муљању“ ултразвуком разарају се и проценат меких делова зрна, који је досад отпадао на растур, претвара се у чист грожђани сок.

700 ЧАША НА САТ

Једна британска фирма изнела је на тржиште машину за прање и сушење посуђа. За свега неколико секунди машина опере чаше стављене у њу и „избацује“ их суве и дезинфиковане, Један човек може помоћу ове машине да за један час опере 700 чаша. Досад невиђена „продуктивност“ постиже се захваљујући аутоматским гуменим перачима којих има шест и који одговарају разним облицима и величини посуђа.

100.000 експеримената један лек

У уста ставите малу белу таблету, залијете је водом и верујете да ће убрзо наступити обећано олакшање. Обично се ваше очекивање и испуни. Али, да ли сте се макар тада запитали колико је дуг био пут првог научног експеримента до лека који сте купили у апотеци.

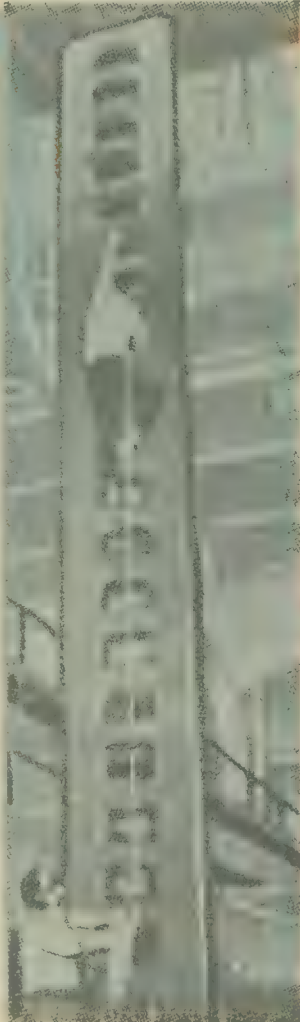
Средњи корисни ефект у фармацеутици је по прорачуну стручњака 1:3.000. То значи да од 3.000 супстанција на којима раде стручњаци само једна може да вам ублажи патње.

Нови препарати често постају путем измене или усавршавања већ постојећих лекова. Ево неколико примера. Од сулфаниламида досад је испитано и проучено око 10.000 врста, а међу лекове је доспело само сто. Код барбитурата однос је 2.500:50, а код антибиотика типа пеницилина 12.000:12.

Шанса за добијање ефикасних средстава против вируса још је мања. Ту је понекад потребно извршити сто хиљада експеримената да би се добио један једини лек.

Да би добила једну нову врсту антибиотика, у Сједињеним Америчким Државама је једна група од 55 научника и њихових асистената радила две и по године. За то време извршена је анализа 6.000 узорака земљишта узетих у свим крајевима света. Од сто хиљада култура добијених у тим експериментима свега је 58 имало антибиотичко својство а само је једна нашла практичну примену у терапији.

„Рођење“ нове, терапеутски ефектне материје захтева просечно 58.000 радних часова. Да, пилула коју гутате није јефтина!

Лествице за надувавање

Да би се прегледала или оправила унутрашња површина какве огромне, високе а уске цистерне, силоса, резервоара или сличног, у које се не могу унети обичне лествице, једна немачка фирма израдила је лествице за надувавање. Кад су савијене, лествице представљају цилиндричан пакет који у полупречнику има 44 сантиметра. Надуване и потпуно исправљене, лествице су дугачке девет метара.

СРЕЋА И НЕСРЕЋА ВЕЛИКИХ МУЗИЧАРА

СЛАВА И УСПЕХ СУ СТВАРИ КОЈЕ НЕ ЗАВИСЕ УВЕК ОД ТАЛЕНТА. ОСРЕДЊИ УМЕТНИЦИ ЧЕСТО СУ ПОСТАЈАЛИ ПОЗНАТИ И ПОШТОВАНИ, ДОК СУ ВЕЛИКИ МАЈСТОРИ ЖИВЕЛИ У АНОНИМНОСТИ И ЈЕДВА СЕ ПРОБИЈАЛИ КРОЗ ЖИВОТ. ТО СЕ ОДНОСИ НА ПЕСНИКЕ И СЛИКАРЕ КАО И НА МУЗИЧАРЕ. МИ СМО ОВДЕ ОДАБРАЛИ НЕКОЛИКО ПРИМЕРА ИЗ ЖИВОТА СЛАВНИХ МУЗИЧАРА ИЗ КОЈИХ ЋЕТЕ ВИДЕТИ КАКО СЕ СУДБИНА ПОНЕКАД ИГРА СА ЧОВЕКОМ.

РИХАРД ВАГНЕР умро је пре више од 80 година (1883) али његове музичке драме изводе се данас на свим позорницама света, можда још и више него за његова живота. Дуго времена — кад је Вагнер већ био средовечан човек — изгледало је као да су он и његово дело осуђени на заборав. Нека велика позоришта вратила су му „Тристана и Изолду“ као „неизводљиво“. Лутао је из једног немачког града у други, без посла и пријатеља, покушавајући безуспешно да приволи неку оперску кућу да изводи његова дела. Био је већ сломљен човек, без икакве наде. Његова путовања више су личила на стално бекство од судбине која му није била наклоњена. И тада, можда у његовом најочајнијем часу, десило се нешто што личи на чудо.

Једне вечери, ходајући очајно по својој бедној собици, зачуо је како неко лупа на стаклена врата у дворишту. Кад је отворио угледао је једног врло елегантно одевеног човека, који се са пуно поштовања поклонио и учтивим речима објавио композитору највећи и најнеочекиванији преокрет у његовом животу: у Минхену је дошао на престо један млади краљ, Лудвиг II који је ватрени обожавалац Вагнеров, зна све његове драме напамет и нема друге жеље него да остарелог музичара види на своме двору као саветника и пријатеља. Вагнер је отпутовао у Минхен и од сиромашног, исцрпеног, непризнатог композитора постао је чувени мајстор.

МОДЕСТ МУСОРГСКИ живео је у исто време кад и Вагнер. Био је официр и имао је осигурану каријеру; али осећао је да сврха његовог живота није војска него музика. Желео је да музиком изрази патње свог народа, његов страх и наде, његова осећања и снове. Да би потпуно могао да се посвети музици, дао је оставку, настанио се у сиромашној градској четврти и тамо живео годинама. Посматрао је народ, упознао га и заволео. Свакодневно је седео за својим радним столом код прозора и компоновао. Писао је оперу у којој су главну улогу играли велики народни хорови. Али да би изразио све ново што је желео требало је наравно имати знање. Он никада није озбиљно студирао музику, само је мало свирао клавир као и толика деца из бољих кућа. За компоновање сцена какве је он замишљао, потребно је било велико знање: морао је знати науку о хармонији, овладати контрапунктом и тачно знати како применити сваки поједини оркестарски инструмент. Мусоргски је о свему томе врло мало знао. Његово очајање расло је из дана у дан. Ускоро није могао ни јести ни спавати. Занемарио је своју спољашност; једва да је излазио из куће. Један добар пријатељ дошао је да га посети и, кад је видео његово стање, осетио је жељу да му помогне јер и он је био музичар са солидним музичким образовањем. Био је то Николај Римски-Корсаков. Он је видео како његов јадни друг у све већем очајању тражи утеху у алкохолу; разумео је да Мусоргски осим компоновања има само још једну жељу: да заборави, да ништа више не зна, да живи као у неком сну који ће бити мање болан него стварност.

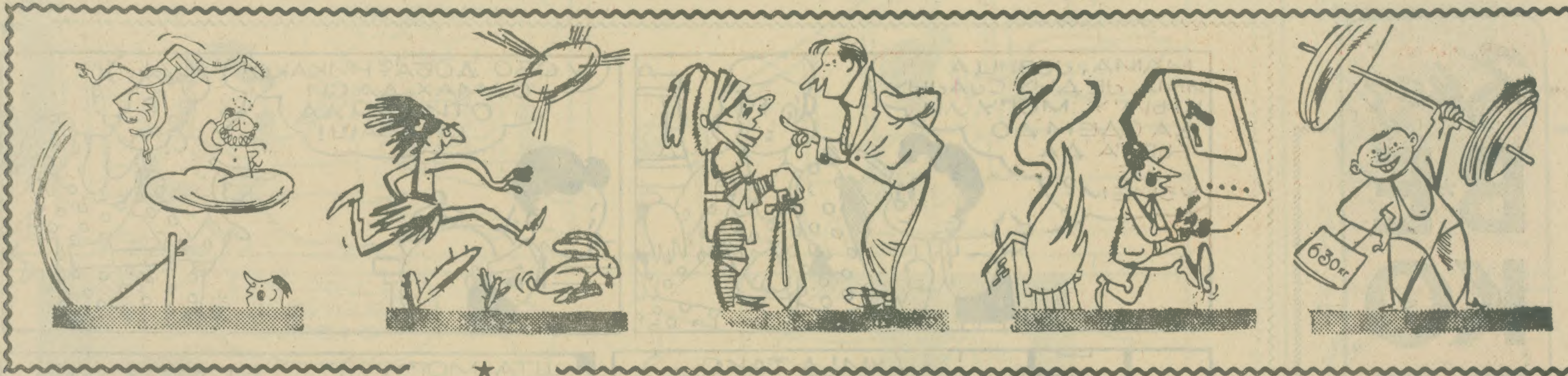
Пио је све више и више; када би се из пијанства пробудио, писао би неколико страна величанствене музике; затим би поново пио да побегне од мука свога свакодневног живота, од страшног осећања да не може да напише оно што у својој души чује. Пријатељ је прерадио све што је Мусоргски створио; али за несрећног композитора више није било спаса. Једнога дана срушио се на улици. Однесен је у болницу за сиротињу где је издахнуо. Али његово дело — у којем је најпознатија опера „Борис Годунов“ — живи.

РОСИНИЈЕВА опера „Севиљски берберин“ на премијери у Риму је пропала. Он није друге вечери уопште хтео да оде у позориште него је, после добре вечере, легао да спава. Око поноћи га је из сна пробудила бакљада коју му је приредила одушевљена публика. Овај необичан човек који је одолевао ударцима судбине учинио је, тринаест година после поменутог догађаја у Риму, нешто необјашњиво. Имао је 37 година и компоновао је отприлике исто толико опера. Тада је баш тријумфовао у Паризу са својим „Вилхелмом Телом“. Изненада је одлучио да никада више не компонује! Живео је још четрдесет година! Купио је лепу кућу у близини Париза и често је позивао госте за које је — сам кувао. Али компоновао није никада. Тако је од сјајног композитора постао исто толико сјајан кувар!

ШОПЕН, још непознат пољски пијаниста и композитор, дошао је у Париз. Имао је 20 година и после завршеног школовања у Варшави и неколико успелих концерата на путу за Француску, решио је да опроба свој таленат у Паризу. Млади Пољак је у своме пртљагу носио неколико композиција за клавир и већ првог дана боравка у велеграду упутио се у музичку кућу господина Плејела. Тамо је оставио своје манускрипте и рекао је да ће се вратити кроз неколико дана по резултат. Када је поново дошао код Плејела, чуо је како неко изванредно свира његове властите комаде! Како је то било могуће? Та он их није никоме показао! Нико на свету није могао да их зна а још мање да их тако мајсторски свира! Је ли могуће да је господин Плејел починио такву индискрецију са његовим комадима? Појурио је уз степенице према звуцима који су допирали из музичког салона; нагло је отворио врата. Тада је угледао једног младог човека како седи за клавиром и са напрегнутим одушевљењем дешифрује његове манускрипте. Шопен је за час застао. А онда сео за други клавир и свирао, пун радости, свирао то исто. Прве речи које су оба музичара изменила кажу да су биле ове: „Онај ко је написао овако величанствену музику и мени сада учинио част да ме прати не може бити нико други него господин Шопен“. — „А онај ко тако сјајно свира с листа као што нико други не би могао може да буде само господин Лист...“ Склопљено је пријатељство између два велика музичара, веза коју је тек смрт раскинула.

ФРАНЦ ЛИСТ, младић од 19 година, али већ славан, заузео се сада за Шопена и увео га у све значајне музичке кругове Париза. Кажу да је у томе циљу једном употребио овај трик: као и обично, Листово свирање на клавиру требало је да представља врхунац једне свечаности. Али он је замолио да овога пута свира у мраку. Његове жеље су се увек испуњавале па и овога пута. Слуге су погасиле свеће. Тада су окупљени чули дивно свирање, а када се завршило, проломио се одушевљен аплауз. „Само Франц Лист може тако да свира, само Франц Лист од свих пијаниста на свету!“ — узвикивала је одушевљена публика. Али када је Лист замолио да се упале свеће, његов глас је допирао из другог угла салона. При светлу првих запаљених свећа гости су на своје велико изненађење угледали једног непознатог младог бледог човека за клавиром. Лист је показао на њега: „Даме и господо, имам част да вам представим пољског композитора и пијанисту Фредерика Шопена...“

РОБЕРТ ШУМАН, велики немачки романтичар-композитор почео је да студира права на Универзитету у Лајпцигу, а у исто време све је више сањао о томе да постане музичар. Зато се уписао у клавирску школу чувеног професора Вика настојећи да што брже савлада пијанистичку уметност. Ускоро је одлучио да се посвети клавиру. Није се задовољио вежбама за прсте које му је одредио његов професор, хтео је брже да постигне жељени циљ. Тако је сам измислио вежбе: по два би прста везивао заједно да би се на тај начин појачала покретљивост других. При томе је повредио једну тетиву тако да на махове уопште није могао да покреће руку. Био је приморан да остави клавир и почео је озбиљно да се посвећује компоновању. Да му се није десила неприлика с руком, да ли би се могао као пијаниста тако ревносно бавити композицијом? Пословица каже: „У сваком злу има и добра...“

ИЗ СОВЈЕТСКОГ књижевно-уметничког и друштвено-политичког часописа „Јуност“ преносимо скраћен чланак А. Светова о садашњим и будућим спортским рекордима

СНАГА СНАЖНИХ

По правилу, ствари оцењујемо упоређујући их међусобно. Али, с чиме да упоредимо снагу, окретност и издржљивост човека?

О храбром се обично каже: срчан је као лав. За атлету — јак је као бик. О лаконогом тркачу — брз је као јелен. Ипак, многе чињенице говоре да је човек храбрији, јачи, бржи од тих животиња.

У Русији је пре револуције на циркуским аренама иступао атлета Сандов. Он се борио са афричким лавом. Додуше, лаву су пре представе стављали на њушку корпу, а на шапе кожне рукавице. Човек је увек побеђивао лава.

У Горком и данас живи пензионисани циркуски борац Николај Турбас. У младости он је изводио многе готово невероватне тачке: малим прстом дизао је три одрасла човека везана у бошчу; везивао је себи око врата кравату од гвоздене шипке, рукама је ломио потковице. Његова најтежа и најопаснија тачка био је, ипак, двобој с биком. Шест људи изводили су на арену огромну животињу. Са црвеним плаштом у рукама у сусрет би му дошао Турбас. Разјарени бик бацао се на човека. Спретно избегавши први ударац, Турбас је хватао бика за рогове, савијао му главу до пода, ломио му кичму и — бик би се мртав срушио на земљу.

Други руски атлета, Павел Касјанов, гостујући у мадридском циркусу, пред хиљадама гледалаца једним ударом песнице убијао је бика.

А сада да видимо може ли се човек и у брзини такмичити са животињама.

У Мексику живи индијанско племе Еон. Мушкарци из тога племена одликују се необичном издржљивошћу: они без одмора могу да трче 250 километара.

Прича се да ловци из једног другог индијанског племена лове зечеве без пушака и без лука и стрела. Они трчећи гоне зеца све док животиња не падне од умора.

Човек је бржи од ветра. Просудите сами: олујни ветар од девет балова дува брзином од 75 километара на час. А смучар приликом спуста развија двоструко већу брзину: до 150 километара на час. Апсолутни рекорд у брзини поставио је италијански смучар Луиђи ди Марио. На такмичењу у италијанским Алпима он се кретао брзином већом од 173 километра на час.

Али, чак и кад човек не користи специјалне реквизите — смучке у овом случају — он може да се креће веома брзо. Највећу брзину постижу спринтери. Светски рекордер у трци на 100 јарди, Мелвин Патон, развијао је брзину од 50 километара на час.

Аустралијски кенгур је „шампион“ животињског царства. У скоковима у даљину само се тигар може с њим мерити. Међутим, човек се у тим скоковима може мерити с тигром. Процените сами: скок Игора Тер-Ованесјана износи 8 метара и 31 сантиметар.

Да ли је човек постао јачи?

Често се чује да су људи некад били јачи но данас. Пре сто година у Петрограду је живео месар који се презивао Трусов. Овај човек огромног раста побеђивао је у рвању многе познате атлете и подизао греду о коју би се „обесило“ пет одраслих особа.

Некадашњи морнар Петар Крилов подизао је плећима коња заједно с јахачем и с тим теретом се шетао по арени. Други један циркуски атлета, Моор Знаменски, подизао је чамац са осам веслача и кормиларем. На челичном појасу он је могао да држи дрвену платформу заштићену мрежом а по платформи се возио један бициклиста. „Живи велодром“ — називали су ову необичну циркуску тачку.

Ако судимо по овим примерима закључићемо да су људи минулих времена били јачи него данас. А шта тек да кажемо за још раније епохе! Вероватно су тада били прави дивови!

У Лондону, у старом дворцу Тауеру претвореном у музеј, изложена је и опрема средњовековних витезова. Један научник одлучио је да замоли неколицину посетилаца (не нарочито изабраних, већ прве који би дошли у музеј) да ставе на себе витешке оклопе. Резултат је био изненађујући: ниједан од њих није могао да испуни научникову молбу. Оклопи су били премали. Показало се да су данашњи људи и виши растом и плећатији од витезова минулих времена.

Висина, већа тежина па чак и ширина рамена још не доказује да је човек постао и јачи. Снага се може поредити само са снагом. Највише могућности за то пружа нам атлетика са својим тачно утврђеним такмичарским мерилима.

Пре четврт века светски рекорд у дизању терета износио је 140 килограма. Совјетски атлета Леонид Жаботински подигао је 217,5 килограма.

Чиме су условљени задивљујући успеси које су спортисти постигли за неколико последњих десетина година? Анатомска грађа човека остала је иста, а нису се догодиле ни неке физиолошке промене у његовом организму. Најзад, ни у техници спорта није дошло до неких коренитих промена. Узрок лежи у нечем другом. Времена се мењају и ми се мењамо с њима. Изменио се тако и однос према спорту: према њему се данас односе као према науци.

Какви ће бити рекорди?

Хајде да мало маштамо о рекордима будућности. У спорту је тешко предсказивати. Живот оповргава све прогнозе ма колико оне биле смеле. Године 1935. познати амерички тренер Хамилтон саставио је „хороскоп“ светских рекорда из лаке атлетике за далеку будућност. Прошло је тек нешто више од четврт века и шта се догодило с његовим прогнозама? Од неких двадесет Хамилтонових пророчанстава, која су својевремено његове колеге назвали „фантастичним“, остало је необорено само једно — трчање на 200 метара.

Научници су израчунали да код спортиста остаје неискоришћено до 40% снаге. Та снага као да лежи затворена у некој „касици“ и чека свој тренутак. Познато је да у тренутку јаког душевног потреса или при неким другим изванредним околностима човек може да учини оно што од њега нико не би могао ни да очекује. На то су најпре обратили пажњу лекари. У тропским крајевима они су се „сударили“ с необичном болешћу: амоком. Оболели од амока може да брзином спринтера претрчи огромно растојање.

Прича се да је неки, на изглед не баш јак човек извукао из куће која је горела челични сеф с документима. У обичним условима он не би успео ни да га помери с места.

Како из тог „сефа снаге“ извући скривено благо? Решењем овог проблема баве се већ дуго спортисти, тренери, научници, инжењери. Научници помажу спортистима да проникну у тајне мајсторства, уче их како да најрационалније користе скривене могућности организма. Тако је настао модеран систем тренирања, научно засновано повећање напора уложеног у тренинг. Само један пример: за време једног тренинга познати дизач терета Јуриј Власов подигне до 20 тона.

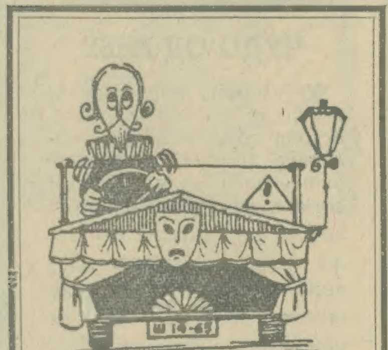
Велике могућности крије у себи централни нервни систем: од њега зависи брзина реакције и покрета. Ако спринтер закасни за трен — изгубио је трку. Стартно време код спринтера, тј. размак између сигнала и првог покрета — износи 0,1 до 0,2 секунда.

Да поменемо и то да и техника игра знатну улогу у постављању нових рекорда. Захваљујући проналажењу најлонске мотке за скакање, светски рекорд у скоку с мотком достигао је висину од 5 метара и 28 сантиметара.

Како данашњи познати спортисти замишљају будуће рекорде? Клизач Евгениј Гришин, који је неколико пута побољшавао светске рекорде у брзом клизању на најкраћу раздаљину — 500 метара — уверен је да ће будући клизачи научити да ту стазу савладају за 38 секунди, а можда још и брже.

— Ја мислим — каже Јуриј Власов — да ће у скорој будућности данашњи рекорди у тешкој атлетици бити норме за трећеразредне спортисте. Резултати ће бити у дизању терета овакви: извлачење 200 до 205 килограма, трзај — 180, а збир триатлона 600-630 килограма. Не називајте ове рекорде фантастичним, јер то је само почетак.

Валериј Брумел машта о скоковима увис који премашују 2 метра и 30 сантиметара.

»Драматични« аутомобил

У излогу једне лондонске продавнице аутомобила, на једним спортским колима, виси реклама: „Да је Шекспир жив, он би вероватно изабрао себи ова кола јер у њима има нечег драматичног“.

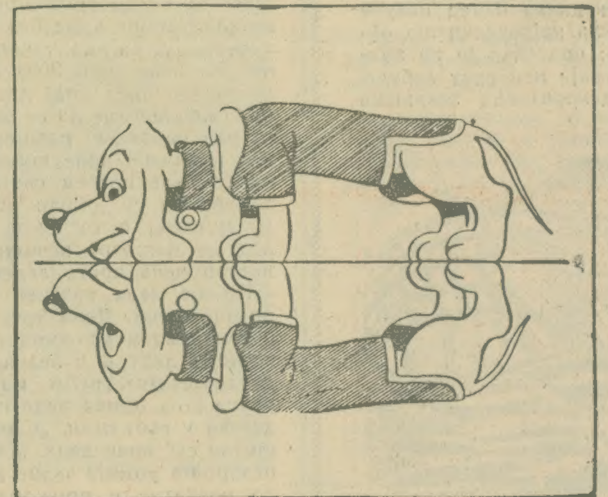
С обзиром да се највише несрећа догоди баш во зачима брзих спортских кола, онда се мора признати да је рекламни текст потпуно тачан.

Размислите мало

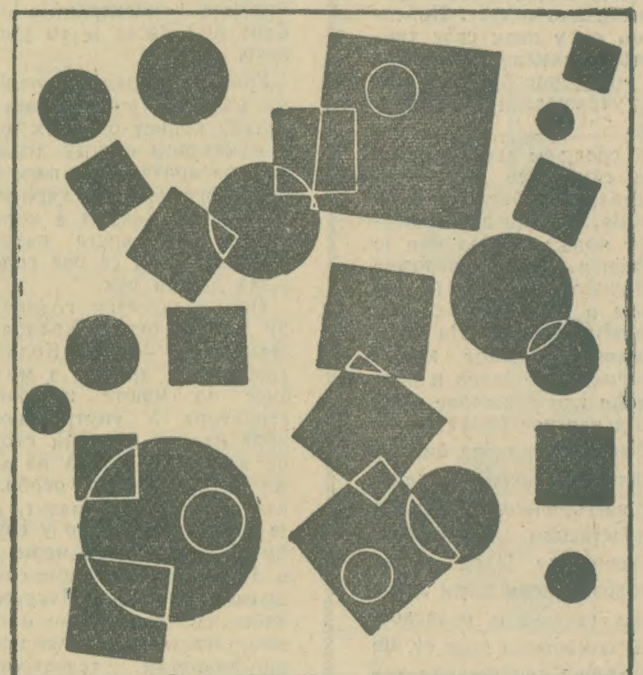
КОЈЕ СУ ВАМ ДВЕ ПОЛОВИНЕ ЉУСКЕ ОД ЈАЈЕТА ПОТРЕБНЕ ДА БИСТЕ САСТАВИЛИ ЦЕЛО ЈАЈЕ.

Пас и његова слика

МАДА ПАС СТОЈИ НА ПОДУ СЈАЈНОМ И УГЛАЧАНОМ КАО ОГЛЕДАЛО, ЊЕГОВА СЛИКА У ТОМ ОГЛЕДАЛУ НИЈЕ САСВИМ ВЕРНА ОРИГИНАЛУ. НАШ ЦРТАЧ НАЧИНИО ЈЕ ШЕСТ ПОГРЕШАКА. НАЂИТЕ ИХ.

Чега има више

ПРОВЕРИТЕ СВОЈУ МОЋ ЗАПАЖАЊА НА ТАЈ НАЧИН ШТО ЋЕТЕ, БАЦИВШИ САМО ЈЕДАН ПОГЛЕД НА ОВАЈ ЦРТЕЖ. ПОКУШТИ ДА ОДРЕДИТЕ: ИМА ЛИ НА ЊЕМУ ВИШЕ КВАДРАТА ИЛИ КРУГОВА.

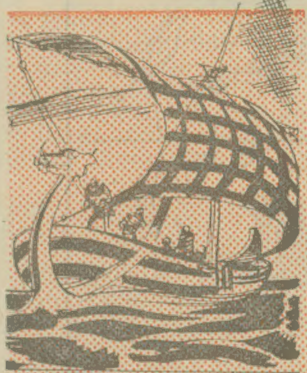
Кроз ВЕКОВЕ

СКУЛПТУРА НА БРОДОВИМА

Египатске галије, феничанске лађе, холандске галете, шпанске каравеле, енглески једрењаци, често су били украшени фигурама чија је намена била да уплаше противника. На боковима и једрима тих бродова биле су исписане молитве за победу, клетве упућене непријатељу, или је, пак, било нацртано „страшно око свевишњег".

Египћани су бојили своје бродове јарким бојама: црвеном, жутом зеленом, црном. Примерци египатске бродске скулптуре могу се видети на барељефима храма у Карнаку. Тамо су на кљуну брода извајане рогате главе, на крми виси глава царице окружена разним симболичним фигурама. „Страшно око" Египћани су стављали тамо где се данас налазе отвори за ланце лeнгера.

Грци и Римљани имали су бродове код којих се кљун дизао изнад палубе и имао најразличитије облике: подсећао је на змију, змаја или врат лабуда. Ти декоративни завршеци

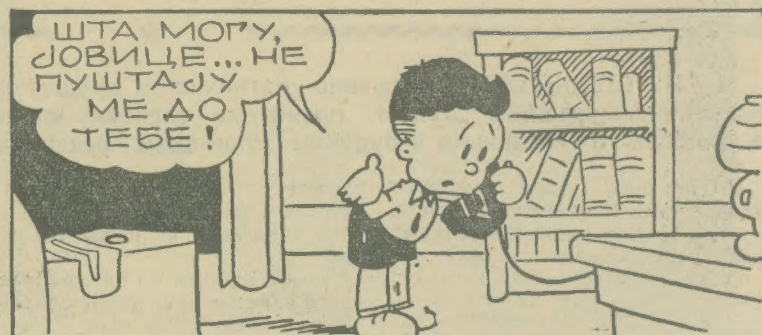
прамца називани су „акростолима". Испод акростола налазио се назив брода или име бога—покровитеља, а још ниже симболичне фигуре светих животиња. За време поморских битки акростоле су скидали с прамца, а ако су их остављали на месту чували су их исто тако брижљиво као и стег. Победници су у знак свог тријумфа узимали акростоле са побеђеног брода и њиме украшавали свој прамац.

У средњем веку су бродске скулптуре и цртежи постали још богатији и китњенији. Прамац лађе шведског краља Канута био је украшен змајем огромне величине, блистао је од злата и запањивао својом величанственошћу. На бродовима енглеског краља Хенрика VIII једра и барјачићи као и заставе били су од златног броката. Једра ратних бродова била су украшена ликовима хероја, алегоричним сликама и тајанственим амблемима. Трговци су једра својих бродова украшавали ликовима светаца и религиозним симболима који су, по мишљењу сопственика, чували бродове од опасности и злог духа.

Карневал због - риба

СВАКЕ ГОДИНЕ ПРЕД КРАЈ ДЕЦЕМБРА СТАНОВНИЦИ КАНАДСКОГ НАСЕЉА СЕНТ-АН-ДЕ ЛА ПЕРАД НАПУШТАЈУ СВОЈЕ КУЋЕ ДА БИ СЕ ПРЕСЕЛИЛИ У КОЛИБЕ ПОДИГНУТЕ НА ТЕК ЗАМРЗЛОЈ ЛОРЕНСОВОЈ РЕЦИ

ИЗМЕЂУ канадских градова Три Реке и Квебека, село Сент-Ан-де Ла Перад је једно од најстаријих насеља на северној обали Лоренсове реке (Лоренсова река је велика река Северне Америке која истиче из Горњег језера, пролази кроз Канаду и улива се у Атлантик).

Ово ратарско местащце на ушћу Лоренсове реке и мале речице Сент Ан има једну главну улицу са уским тротоарима и ниске али удобне куће без сувишног луксуза у којима прилично монотоно живи око 3000 становника све до пред крај децембра. А онда почиње све да се мења. Увече над снежном равницом и изнад оближње црне шуме почињу да се пале црвена светла објављујући да су дошли први велики мразеви а са њима и дебео лед на њиховој речици који је постао нека врста леденог пута.

Појава леда изазива у селу прави русвај. Деца трче на реку и секирама и ашовима праве отворе на леду и у зеленкасту воду спуштају грубо направљене удице које одмах ваде помно гледајући у свој плен. „Стигле су — стигле су" вичу деца. „Оне" то је безбројна армија једне врсте мало познатих и прождрљивих риба које долазе да прокрче пут до ушћа реке сваке године у исто време.

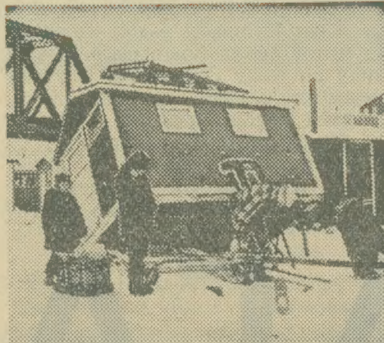
О миграцији ових изванредно прождрљивих риба мало се зна. Једино што се зна то је да имају укусно месо, да су дугачке 10 до 20 сантиметара и да се у већини налазе у малим токовима вода које се уливају у Лоренсову реку. Због чега настаје ова огромна концентрација у речици Сент Ан? Засад је то још непознато.

Грађани Перада маштају о томе како ће једног дана извући велику корист од ових риба које у буквалном смислу долазе пред њихова врата. Због њих је и настао организовани карневал који траје шест недеља а који је у ствари нека врста националног празника који се ове године одржава девети пут.

Пре двадесетак година на леду је било око 30 колиба, ове године близу — 1800. Колибе су саграђене од дрвета, а модели зависе од маште њихових конструктора. У унутрашњости колибе налази се мали сто, столице или једна клупа на коју може да седне више особа, затим пећ на дрва или мазут, а струја је спроведена скоро у сваку „кућу". У неке колибе може да стане и 12 особа, док друге могу да приме само две. Луксузније колибе су опремљене и линолеумом, завесама, фрижидером, радио-апаратом, телевизором па чак и телефоном. Неки власници имају десетак, дванаест оваквих колиба које изнајмљују. Власници осигуравају туристима удице, гориво за пећи и мамце начињене од свињске јетре. Пецачки штапови су једноставни. Начињени су од дебље жице на коју су закачене једна или две удице са мамцем. Ради једноставнијег руковања штапови се окачињу о плафон колибе и директно кроз отворе у поду колибе спроводе у реку, кроз просечене отворе у леду дебелом 35 до 40 сантиметара, а често и више. За сваку удицу је привезана шибица: она служи као пловак и кад се она мрдне значи да је риба загризла. Ове рибе су тако прождрљиве да није реткост да се улови и 200 њих за једну ноћ.

За становнике Перада, доба карневала је право задовољство и... посао који им доноси приличну корист. Поред тога одржавају се разне ноћне приредбе, балови, трке санки и аутомобила по леду.

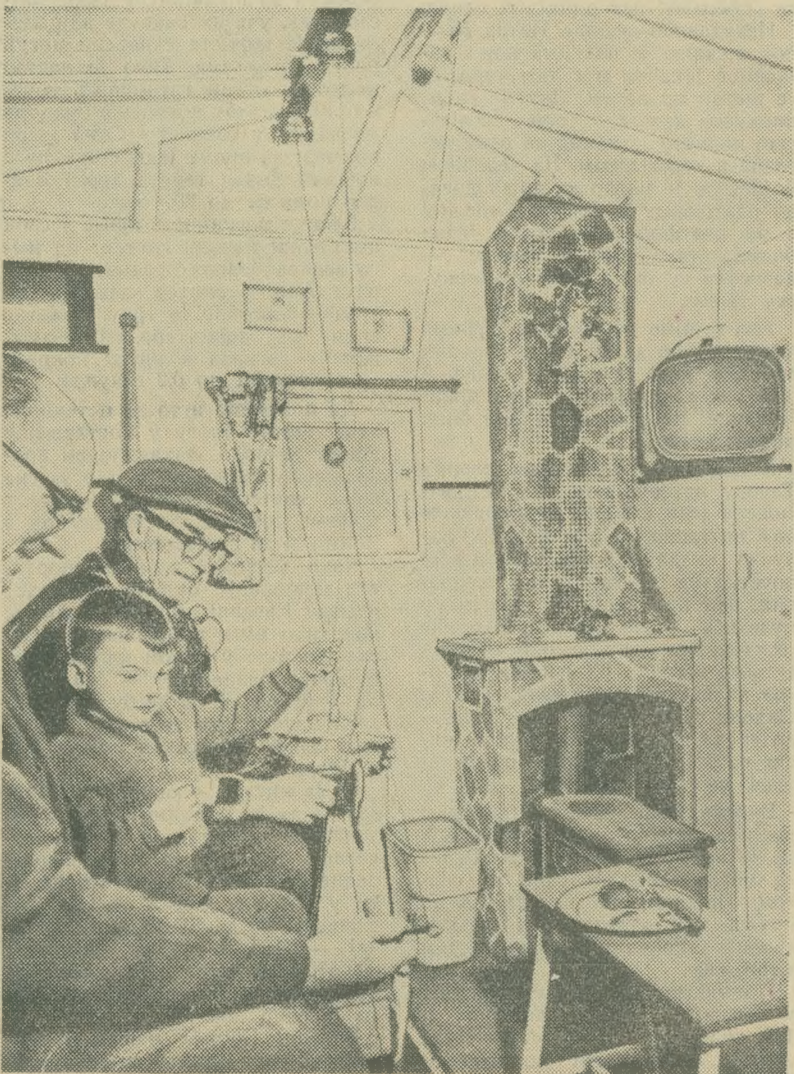
Прошле године карневал се завршио 13. фебруара и организатори тврде да су посетиоци не само из целе Канаде већ и из Америке оставили у њиховим касама више од 300.000 долара.

НАМЕШТАЊЕ КУЋЕ

СЕЧЕЊЕ ЛЕДА

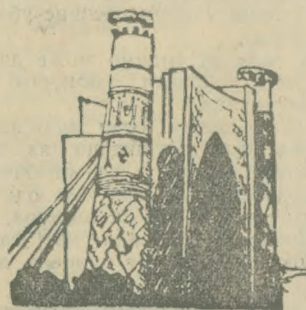
УНУТРАШЊОСТ КУЋЕ

МИНАРЕ НЕЋЕ ПАСТИ

На најстаријем тргу града Самарканда појавили су се градитељи. Разровали су земљу око основе југоисточног минарета чувене медресе Улугбек, стигли су до самог темеља...

Пет и по векова импозантна медреса краси трг Регистан. Из читавог света долазе туристи да виде чувени споменик вештине и уметности источних мајстора. До висине од 32,7 метра дижу се витки минарети. Међутим, током последњег века југоисточно минаре се накривило, његов врх знатно одступа од вертикале: читав метар и 80 сантиметара. Ако минаре падне?

Неће. Градитељи-рестауратори пробили су у основи минарета канале у које се положили огромна метална „брвна". Испод њих поставили су 10 јаких дизалица. Дизалице ће опрезно подићи у ваздух 1000 тона тешко минаре. Тада ће мајстори испод минарета излити нову везивну масу, док ће опеке остати оне исте које су израдили мајстори из 15. века. Опеке ће сад везивати бетон.

ЧУДО ОД РИБЕ

У језерима и рекама Аљаске и Чукотског полуострва који се зими замрзавају до дна, живи необична риба далија. Зими се она замрзне заједно с водом, а у пролеће наставља нормалан живот. „Ледено купање" нимало не шкоди риби јер она се прилагодила средини и сасвим се добро осећа у суровој поларној клими. Способност прилагођавања животним условима заиста је безгранична!

БОІА ЗА ЗУБЕ

„Купујте само нашу зубну пасту! Гарантујемо једнодневну обојеност зуба у боји коју изаберете!“ Овакву рекламу објављује једна енглеска фирма која израђује пасту за зубе различитих боја: ружичасту, златасту, бисерну, жуту, наранџасту.

УТЕШИО ГА...

Директор једног америчког хотела одлучио је да утеши и разведри старог чистача ципела који је, увек снужден, седео са својим сандучетом недалеко од улаза у хотел.

— Горе главу, старче! Треба да будемо оптимисти! И ја сам некад чистио ципеле, а сад имам велики хотел...

— Лепо је то — гмурно му одговори чистач. — Само, ја сам већ био директор хотела и ево докле сам дотерао...

ШАХОВСКЕ ПАРТИЈЕ »У СНУ«

ИМА доста шаховских партија које се трајно памте. Пет или више часова интензивне игре за шаховском таблом лако се не заборавља. Ако се још за то време десио још неки пропуст или одиграо добар потез који је обезбедио победу, мајстори почињу и ноћу да анализирају. Са првим сном они се враћају у турнирску дворану и тамо поново играју већ завршене партије.

На првенству Совјетског Савеза у шаху 1963. године у Лењинграду у четвртом колу сусрели су се Фурман и Холмов. Критична позиција у партији наступила је после 29. потеза када је Холмов погрешио. Са жртвом топа Фурман је могао да однесе победу кроз 6 потеза, али је наставио слабије па се партија убрзо завршила ремијем.

Сутрадан било је очигледно да није био добро расположен. — Шта се то десило са тобом? — упитали су га пријатељи. — Спавао сам лоше, био је одговор. Целу ноћ мене није напуштало осећање да сам могао партију на леп начин да добијем. Под таквим утиском тек пред зору сам заспао — и матирао Холмова! После разговора постављена је позиција и изведена победоносна комбинација која је доносила цео поен.

Стари француски велемајстор др Бернштајн заспао је за време турнирске партије. То се десило на 11 шаховској олимпијади у Амстердаму у сусрету са Ларсеном. Није познато да ли је за време краткотрајног „одсуствовања“ сањао о шаху, али доцније јесте. После буђења добио је у неколико потеза мат!

ЊИХОВ ПОСАО ЈЕ СУМОРАН И ОПАСАН. ОНИ РАДЕ У ПРЉАВИМ КАНАЛИМА ЛОНДОНА, ПОКУШАВАЈУЋИ ДА НАЂУ У БЛАТЊАВИМ ПРОПУСТИМА ТРАГОВЕ КОЈИ БИ ПОМОГЛИ ДА СЕ НЕКИ КРИМИНАЛАЦ УХВАТИ И КАЗНИ. ТО ЈЕ ЛОНДОНСКА ПОДВОДНА ПОЛИЦИЈА.

Подводна полиција

СВАКА река има своју историју. У историју лондонске реке Темзе уплиће се криминал. Треба додати да је кривудава река сакрила многи доказ о злочину. Данас „људи-жабе“ из Подводне јединице лондонске градске полиције имају задатак да откривају трагове криминала у овој реци. Ова мала екипа стручњака за роњене, чији је центар у Вопингу, области поред реке у источном делу Лондона, формирана је 1962. године. Из блата лондонских канала „људи-жабе“ извукли су многе предмете који су помогли њиховим колегама — детективима при истрази. Ови трагови могу бити тако сићушан део доказа као што је ручни сат, а могу бити и тако велики као луксузни аутомобил.

Један од значајних задатака ове јединице био је да пронађе револвер једног злочинца, који га је бацио у Темзу у нади да га ту никада нико неће пронаћи. Подводни полицајци су били одмах послати у потрагу за баченим револвером. Они су се спустили у хладан муљ и одвучени на дно реке помоћу пловног појаса тешког око 15 кг. Једина веза са спољним светом било је уже „водич“ које им је служило и као осигурање. Сат за сатом, дан за даном, недеља за недељом су пролазили док су они зурили у муљ и шипкама џарали по њему. Коначно, после више од месец дана трагања револвер је био пронађен.

Активност ове полицијске јединице није само сведена на реку Темзу. Њени припадници се такође спуштју у језера, рибњаке или канале где криминалци обично остављају украдени плен или значајне трагове.

Опрема људи-жаба одело за роњење, тешки појасеви, ужад, подводне лампе и уређаји за извлачење — путује од места до места специјално конструисаним возилом.

... ловци из Болма, близу Ивердона у Швајцарској, успели су да убију

дивљег вепра тешког 140 килограма. Одрана кожа животиње дуга је око два метра.

...постоје око тридесетак врста беле боје које иду од плавичасте преко крем до ружичасте, док је црна боја само једна.

...брод-светионик из Кила ће ускоро бити замењен светиоником високим 34 ме

тра начињеним од алуминијума.

...жирафа се први пут појавила у Француској 1827. године. Доведена је из Египта.

...Константина Данила (1793—1873.), једног од наших најстаријих сликара,

називали су његови суграђани молером, а његову жену молерком.

...прве огрлице за које се зна, нађене у преисторијским пећинама, биле су украшене малим коцкама,

слоновачом, зубима разних животиња, пужевима и шкољкама.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

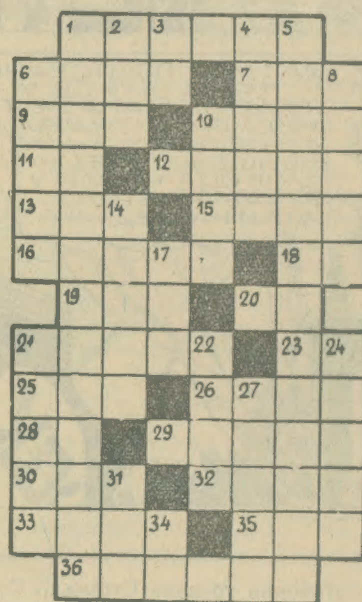
Водоравно: 1) знаменити старогрчки филозоф, учитељ Платонов, 6) француско предузеће за производњу аутомобила, 7) чокот винове лозе, 9) планински кантон у Швајцарској, 10) облик плода једне врсте жита, 11) скраћеница за милиграм, 12) становници највећег полуострва на свету, 13) срџба 15) место на Цресу, 16) наш познати позоришни и филмски глумац (Милан), 18) музичка нота, 19) наелектрисана честица, 20) Лудолфов број, 21) струјање ваздуха, 23) скраћеница за телевизију, 25) инсект из фамилије опнокрилаца, 26) општинско подручје, 28) музичка нота, 29) називи, 30) врста атмосферског талога, 32) старо име Ирске, 33) птица без крила са Новог Зеланда, 35) ноћна птица грабљивица, 36) место у Славонији.

Усправно: 1) познати руски песник (1895—1925). 2) лична заменица, 3) упитна заменица, 4) збирка географских карата, 5) западни део Либије, 6) врста окретне игре, 8) личност из романа Стевана Сремца, 10) предлог, 14) сума, збир, 17) женско име, 21) град у Енглеској, на реци Ејвону, 22) део тела, 24) врста птица, 27) река на северној страни Кавказа, 31) узвик, 34) име француског глумца и певача Монтана.

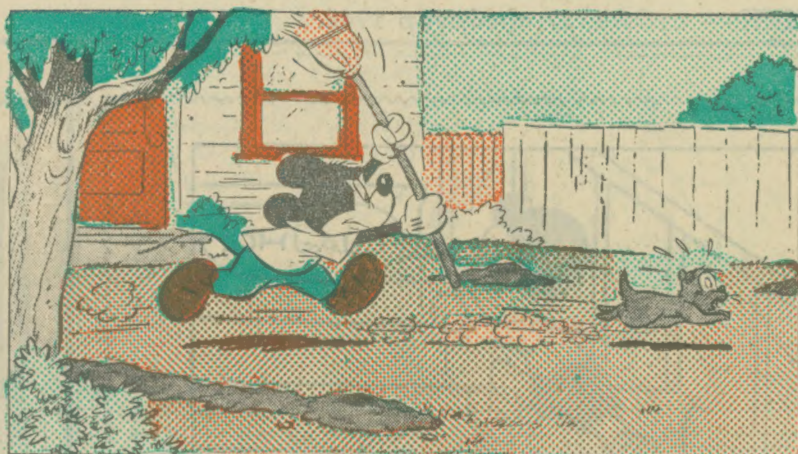
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

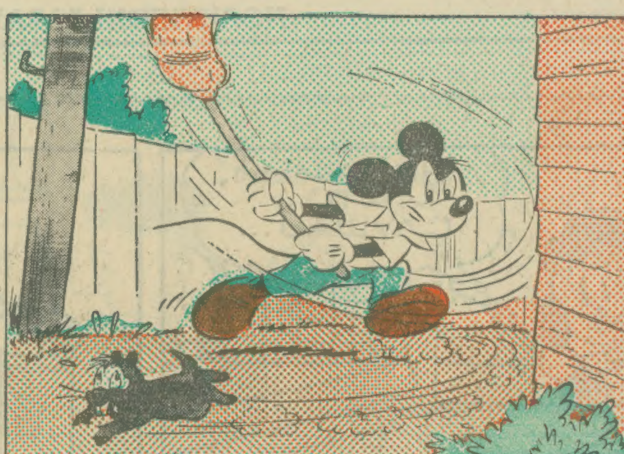
Водоравно: 1) Лист, 5) анас, 9) активност, 10) Стон, 11) квар, 12) ки, 13) ове, 15) ма, 16) ено, 18) Ири, 20) Кар, 22) зет, 24) суштина, 26) Кук, 27) ухо, 29) ето, 31) све, 33) Ло, 35) иза, 37) рб, 38) Адам, 40) Мила, 42) приоритет, 43) Салк, 44) Ната.

Усправно: 1) Ласкер, 2) Иткин, 3) сто, 4) Тино, 5) анкер, 6) нов, 7) Асам, 8) страст, 14) виртуоз, 17) окуке, 19) износ, 21) Аш, 23) Еа, 24) су, 25) их, 26) колапс, 28) дебата, 30) Тимок, 32) врлет, 34) Одра, 36) амин, 39) Аил, 41) Ита.

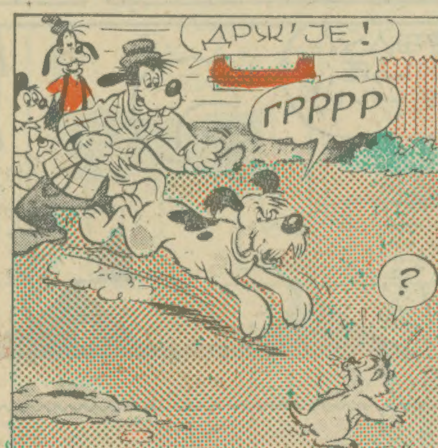

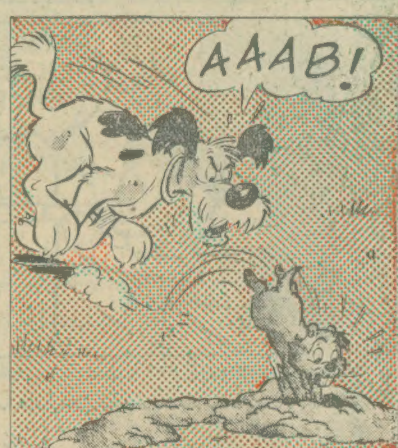

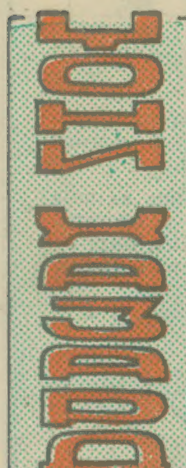

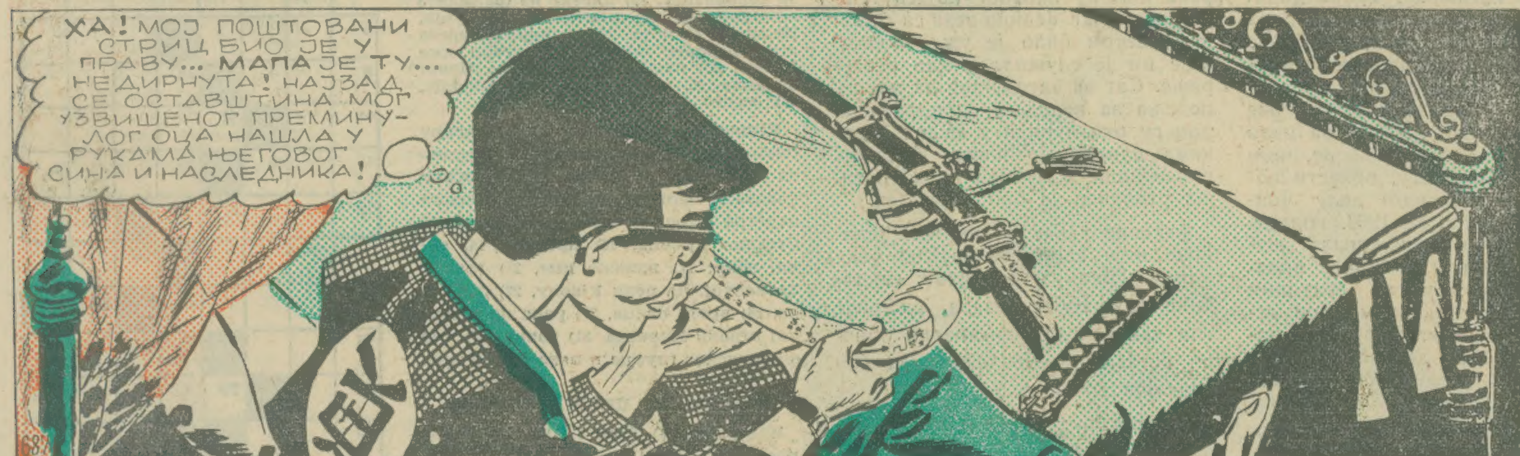

НАОЧАРЕ ЗА ЛЕКАРЕ

Бостонски лекари, стручњаци за болести очију, добили су електронски апарат за испитивање очију болесника. Овај електронски апарат, који подсећа на компликовано конструисане наочаре, шифрира податке и за сnега неколико минута лекар добија потпуну оmику болести. Апарат је конструисао један стручњак универзитета у Бостону.

Историјски часовник

Торуњ, родни град пољског астронома Николе Коперника (1473—1543) имаће ускоро нову туристичку атракцију: историјски часовник на општинској згради. Овај часовник недавно је рестауриран. Његов бројчаник са златним цифрама тежак је око хиљаду килограма.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд. Македонска 31. Жиро рачун број 101-112-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 1.800; полугодишња 900; за иностранство: годишња 2.600, полугодишња 1.300 дин. Рукописи се не враћају.